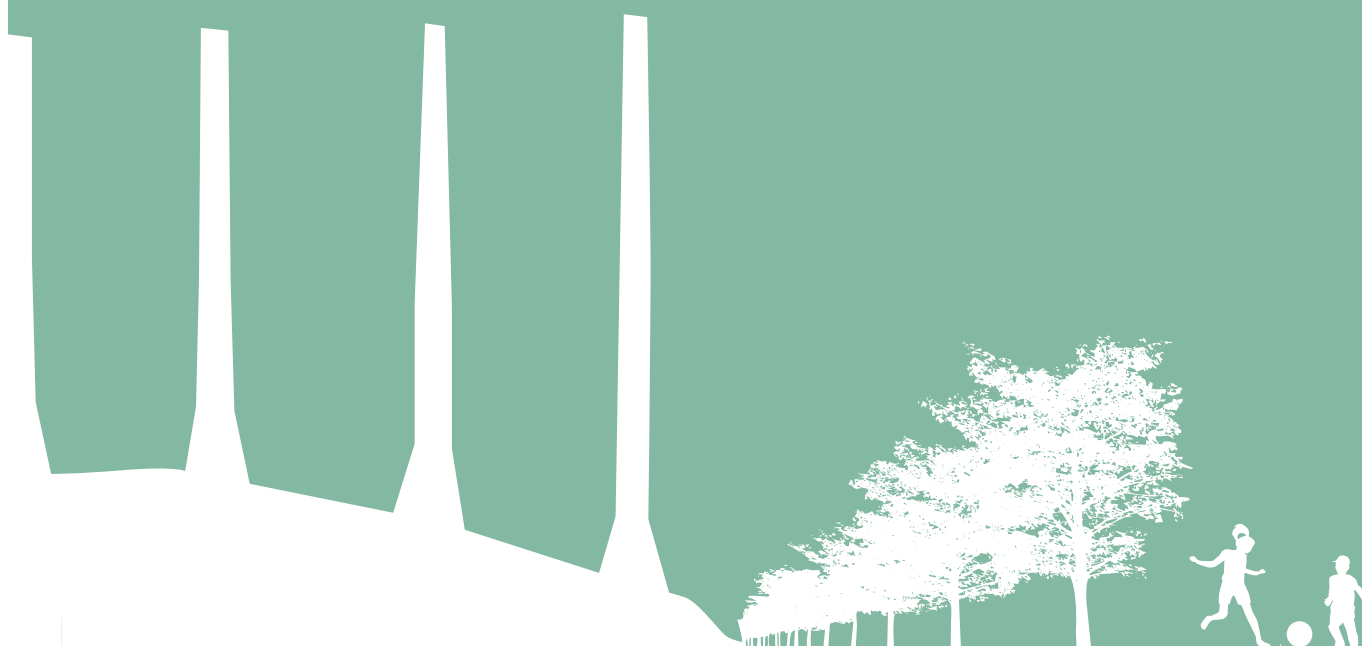

ÖVERSIKTSPLAN 2020

Del 2 - hållbarhetsbedömning

Stenungsunds kommun
Antagandehandling 2020-12-17

Medverkande

Medverkande politiker

BEREDNINGEN FÖR MILJÖ OCH FYSISK PLANERING

Medverkande tjänstepersoner

SEKTOR SAMHÄLLSBYGGNAD

Översiktsplanen har upprättats i samråd med berörda tjänstepersoner inom Stenungsunds kommun.

Birgitta Wall, Översiktsplanerare

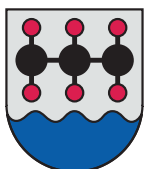
Anders Hulterström, Planarkitekt

Arbetsgrupp

Representanter från sektorerna Samhällsbyggnad, Socialtjänst, Utbildning- och Stödfunktioner samt representant från Södra Bohusläns Räddningstjänstförbund.

Foton:

Lennart Svensson eller Stenungsunds kommun där inte annat anges.

**Stenungsunds
kommun**

Läsanvisning

Översiktsplanen består av tre delar varav detta är del 2 - hållbarhetsbedömning.

Kommunen har valt att dela upp innehållet i översiktsplanen i tre delar - en förslagsdel, en hållbarhetsbedömning och en förutsättningsdel. Uppdelningen innebär att det bara är del 1 och 2 som behöver förklaras aktuell minst en gång per mandatperiod. Del 3 kan uppdateras kontinuerligt. Det innebär sannolikt att översiktsplanearbetet underlättas.

Del 1 - Förslag

Här redovisas kommunens politiska vilja när det gäller användningen av mark och vatten, bevarande samt förhållningssätt till riksintressen och allmänna intressen. Här redovisas också rekommendationer för detaljplanering och hantering av förhandsbesked och bygglov.

Del 2 - Hållbarhetsbedömning

Till förslagsdelen hör en hållbarhetsbedömning. Här bedöms och beskrivs konsekvenserna av att genomföra intentionerna i översiktsplanen. I hållbarhetsbedömningen ingår den för översiktsplanen obligatoriska miljöbedömningen (MKB).

Del 3 - Förutsättningar

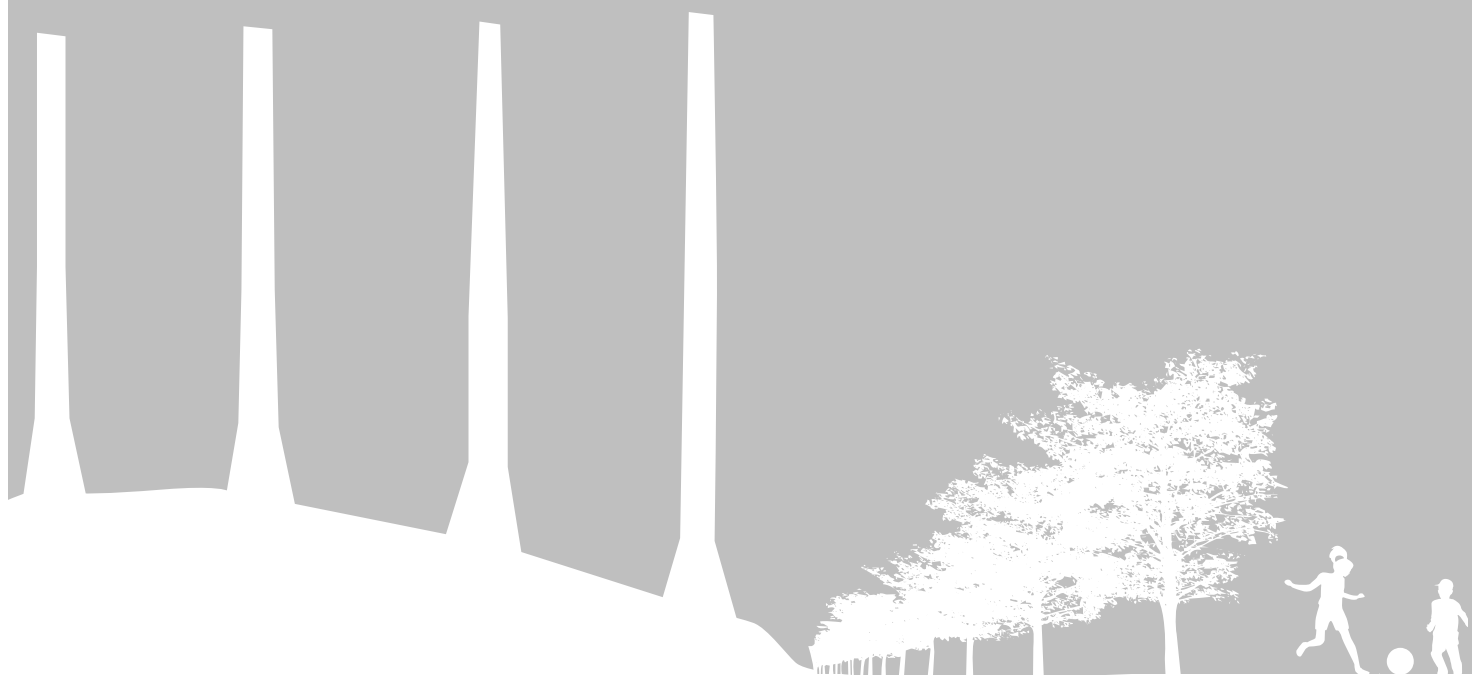
Här redovisas lagar, förordningar och andra relevanta styrdokument för arbetet med översiktsplanen. Här beskrivs också kommunens historiska utveckling och Stenungsund idag, utifrån olika ämnesområden.

Innehållsförteckning

INLEDNING	5
<i>Varför hållbarhetsbedömning?</i>	6
<i>Översiktsplanens syfte och huvudsakliga innehåll</i>	7
<i>Behovsbedömning</i>	8
MILJÖKONSEKVENSER	9
<i>Sammanfattning</i>	10
<i>Inledning</i>	12
<i>Förenlighet med 3e kap. miljöbalken</i>	15
<i>Förenlighet med 4e kap. miljöbalken</i>	32
<i>Förenlighet med 5e kap. miljöbalken</i>	33
<i>Avstämning mot nationella och regionala miljömål</i>	38
<i>Hälsa och säkerhet</i>	49
SOCIALA & EKONOMISKA KONSEKVENSER	55
<i>Sociala konsekvenser</i>	56
<i>Ekonomiska konsekvenser</i>	61
SAMMANVÄGDA KONSEKVENSER	64
<i>Sammanvägda konsekvenser</i>	65
UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING	67
<i>Uppföljning och övervakning</i>	68

INLEDNING

Varför hållbarhetsbedömning?

Översiktsplanens övergripande målsättning är att främja en hållbar utveckling. Hållbar utveckling definieras som en utveckling där dagens behov tillgodoses utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Hållbar utveckling har tre dimensioner:

- ekologisk hållbarhet, vilket syftar på ett långsiktigt bevarande av vattnets, jordens och ekosystemens produktionsförmåga samt minskad påverkan på naturen och människans hälsa,
- social hållbarhet, vilket avser ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga och demokratiska behov uppfylls samt,
- ekonomisk hållbarhet, i betydelsen långsiktig hushållning med mänskliga och materiella resurser.

Samordnad redovisning av konsekvenser

Plan- och bygglagen ställer krav på att de avvägningar som görs i översiktsplanen ska belysas i en konsekvensbeskrivning. Samtidigt ska, enligt miljöbalken, genomförandet av intentionerna i översiktsplanen antas medföra betydande miljöpåverkan varför en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. Denna kan ingå som en del i översiktsplanen.

Då samspelet mellan de tre dimensionerna är av avgörande betydelse för hur en hållbar utveckling kan uppnås redovisas samtliga konsekvenser här i en hållbarhetsbedömning. Det underlättar också en sammanvägning av konsekvenserna som speglar hur den rekommenderad utveckling av Stenungsunds kommun är förenlig med en hållbar utveckling.

Hållbarhetsbedömningen ingår som del i en översiktsplanen och behandlar dels de olika dimensionerna var för sig utifrån sina förutsättningar, dels en sammanvägning av hur de tillgodoses i planen. Jämförelsen görs med motsvarande utfall i ett nollalternativ. Bedömningen har integrerats i planarbetet.

Konsekvenser på en övergripande nivå

Då översiktsplanen är av övergripande och vägledande karaktär blir också beskrivningen av dess konsekvenser vid ett genomförande övergripande och endast de stora dragen behandlas. I vilken mån översiktsplanens intentioner kommer att genomföras och på vilket konkret sätt, prövas först i kommande detaljplaner. Frågan om betydande miljöpåverkan förutsätts därför bli föremål för ny bedömning, knutet till de separata detaljplanerna varvid eventuella miljökonsekvensbeskrivningar får upprättas.

Planens syfte och huvudsakliga innehåll

Utifrån det visionära målet för Stenungsund 2035, som det goda samhället med framtidstro och utveckling med människan och naturen i centrum, har strategier formats för kommunens bebyggelseutveckling. Med beaktande av GR:s strukturbild och K2020 föreslås dels en tillväxt i Stenungsunds tätort såsom huvudort i kommunen, dels en bebyggelsekomplettering i befintliga mindre samhällen, i första hand med syftet att komplettera med bostäder och funktioner som bidrar till ett bredare bostadsutbud och närservice. Skillnad görs på de orter som kan utvecklas med nya stationsnära bebyggelseområden och de orter där bebyggelsen endast föreslås komplettera befintligt utbud och där pendlingsnoder för busstrafiken ska bidra med långsiktigt hållbara transportlösningar.

Behovet av förstärkt transportinfrastruktur lyfts, där utbyggnaden av Bohusbanan med fler spår liksom tillkomst av nya mot på E6 och fler fasta förbindelser med Orust och Tjörn är angelägna, sett såväl i ett kommunalt som regionalt perspektiv.

För närmare analys av bostadsbehov har kommunen upprättat ett bostadsförsörjningsprogram för åren 2017-2020. Det identifierade bostadsbehovet, och därmed behov av mark för utbyggnad, har varit vägledande vid upprättandet av översiktsplanen och dess fördjupningar.

Behovsbedömning

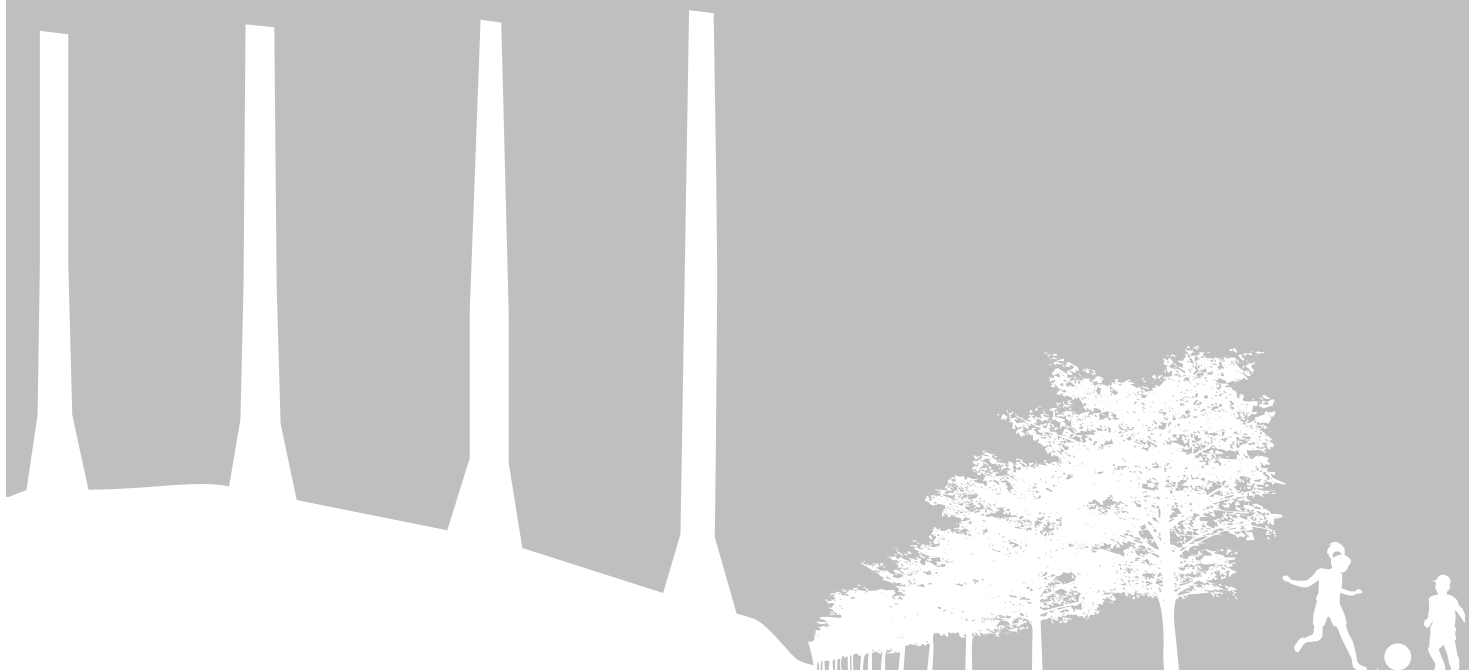
Enligt förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar ska översiktsplaner alltid kunna antas medföra en betydande påverkan på miljön. Det beror på att planen är vägledande i kommande detaljplaner och när man prövar förhandsbesked/bygglov. Det går inte att utesluta att det blir etableringar av verksamheter eller åtgärder som kräver miljötillstånd. Därför kan man inte säkert definiera i vilken omfattning översiktsplanen påverkar miljön. Det är lämpligt att istället se över behoven av en miljökonsekvensbeskrivning inom ramen för kommande detaljplanering.

Vad som bör göras i översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera eventuella miljörisker och risker för människors hälsa och säkerhet, för att riskerna ska kunna tas bort eller minimeras.

Kommunen bedömer att det inte kommer att ge någon betydande miljöpåverkan om intentionerna i översiktsplanen genomförs. Det finns dock ändå ett krav på att göra en miljökonsekvensbeskrivning som är knuten till översiktsplanen.

MILJÖ- KONSEKVENSER

Sammanfattning

Stenungsund planerar för en fortsatt tillväxt som del av Västra Götalands län. Kommunens läge vid kusten, ett växande företagande och goda pendlingsmöjligheter, inte minst till Göteborg, är faktorer som bidrar till dess attraktivitet. Bebyggelseutvecklingen föreslås fortsatt ske väster om E6 genom utbyggnad i såväl centralorten Stenungsund, där nytt resecentrum planeras, som i befintliga samhällen. Mark redovisas för utveckling av befintlig och ny verksamhet. Planerad tillväxt förutsätter en förstärkt transportinfrastruktur.

Tillväxten ska, enligt kommunens målsättning, ske i riktning mot att skapa ett hållbart Stenungsund. För att på denna översiktliga nivå bedöma riskerna för betydande miljöpåverkan har, enligt miljöbalken, en miljöbedömning gjorts. Härvid har de åtgärder som enskilt eller sammantaget påtagligt kan påverka miljön identifierats. I följande tabell redogörs sammanfattningsvis för resultatet av miljöbedömningen.

<i>Hushållning med mark och vatten</i>	<i>Konsekvenser, påverkan (betydande eller inte)</i>
Stora orörda mark- och vattenområden	Viss positiv påverkan (Svartedalen), neutral i övrigt.
Ekologiskt särskilt känsliga områden	Inte negativ påverkan. Avgörs i detaljplan och bygglov.
Brukningsvärd jordbruksmark	Viss negativ påverkan (anspråk på mark).
Skogsmark betydelsefull för skogsnäringen	Neutral
Yrkesfiske, vattenbruk	Neutral
Naturvärden, allmän betydelse	Osäker till negativ, men inte betydande. Ingen skada på riksintressen. Avgörs i detaljplan och bygglov.
Biotopskydd	Osäker till neutral. Avgörs i detaljplan och bygglov.
Landskapsbildsskydd	Neutral
Strandskydd	Neutral
Kulturvärden, allmän betydelse	Neutral, ingen skada på riksintressen.
Friluftsliv, allmän betydelse	Neutral till positiv (havsnära, Svartedalen).
Värdefulla ämnen, mineraler	Osäkert (försiktighet)
Industriell produktion	Positiv med starkt skydd (skyddszoner, utveckling).
Kommunikation	Neutral (E6, Bohusbanan, farled). Ingen påverkan på riksintresse.
Totalförsvaret	Neutral
Geografiska hushållningsregler	
Samlade natur- och kulturvärden	Viss negativ påverkan, inte betydande. Avvägning mellan riksintresse industriell produktion och bevarande.
Samlade natur- och kulturvärden, prioritet turism och friluftsliv	Viss negativ påverkan, inte betydande. Avvägning mellan riksintresse industriell produktion och bevarande.

<i>Miljökvalitetsnormer (MKN)</i>	<i>Innehålls eller överskrids</i>
Utsläpp till luft	MKN innehålls inom kommunen, viss påverkan på överskridande i Göteborgs stad.
Utsläpp till vatten	Stort behov av åtgärder, MKN riskerar att överskridas.
Fiske- och musselvatten	MKN innehålls.
Buller	MKN innehålls.
<i>Hälsa och säkerhet</i>	<i>Konsekvenser, påverkan</i>
Farligt gods	Osäkert, får bevakas i detaljplan och bygglov.
Störningar befintliga verksamheter	Viss påverkan men inte betydande (prövas i detaljplan och/eller miljötilståndsprövning).
Buller (väg, järnväg, flyg)	Förutsatt att gällande riktlinjer följs är det ingen risk för hälsan.
Extremt väder	Stor osäkerhet. Risk för negativ påverkan.
<i>Nationella och regionala miljömål</i>	<i>Medverkar eller motverkar</i>
Begränsad klimatpåverkan	Osäkert, motverkar på kort sikt, medverkar på lång sikt.
Frisk luft	Osäkert, motverkar på kort sikt, medverkar på lång sikt.
Giftfri miljö	Neutral, avgörs främst i prövning av miljötilstånd.
Ingen övergödning	Osäkert. Kan inte styras genom plan- och bygglagen.
Levande sjöar och vattendrag	Medverkar förutsatt att föreskrivna åtgärder (Havs- och vattenmyndigheten) vidtas. Följs upp.
Grundvatten av god kvalitet	Medverkar på lång sikt, avhängigt uppfyllelse av Havs- och vattenmyndighetens åtgärdskrav.
Hav i balans, levande skärgård	Medverkar på lång sikt, dito grundvatten ovan.
Myllrande våtmarker	Medverkar på lång sikt.
Levande skogar	Osäkert
Ett rikt odlingslandskap	Medverkar
God bebyggd miljö	Medverkar
Ett rikt växt- och djurliv	Osäkert till medverkar.

Sammanfattande görs bedömningen att genomförandet av översiktsplanens intentioner sannolikt inte kommer att medföra en betydande miljöpåverkan. Inte heller kan risker avseende skadlig påverkan på människors hälsa och säkerhet befaras. Slutligt prövas detta i kommande planering och tillståndsprövning.

Inledning

Metod

I miljökonsekvensbeskrivningen har fokus lagts på rekommenderade åtgärder i översiktsplanens del 1, som enskilt eller sammantaget kan befaras medföra betydande miljöpåverkan. Graden av påverkan har huvudsakligen bedömts efter dess geografiska utbredning, dess varaktighet samt dess storlek. Effekter som bedöms vara långvariga eller permanenta och som ger allvarliga skador har härvid bedömts ge betydande miljöpåverkan. Effekter som är kortvariga och ger lindriga skador har inte bedömts ge betydande miljöpåverkan. Konsekvenserna har därefter sammanvägts och speglar så de kumulativa effekterna i ett övergripande perspektiv.

Miljökonsekvenserna har relaterats till riksintressen, relevanta nationella och regionala miljömål, gällande miljö kvalitetsnormer (MKN) samt relevanta hushållningsbestämmelser. Härutöver behandlas separat eventuell påverkan på Natura 2000-områden, naturreservat, landskapsbildsskydd, strandskydd samt risk- och störningsförhållanden. Konsekvenserna för människors hälsa och säkerhet i ett bredare perspektiv redovisas under Sociala konsekvenser.

Det har gjorts en bedömning av huruvida ett genomförande av översiktsplanens intentioner är förenliga med nationella och regionala miljömål. Bedömningen visar på om intentionerna verkar för eller emot måluppfyllelse alternativt förhåller sig neutrala.

Avgränsning

Avgränsningen har gjorts utifrån planens syfte och prioriterade planeringsfrågor samt tillgänglig kunskap om befintliga miljöförhållanden, såväl positiva som negativa.

Översiktsplanen kan bara ge vägledning inom den egna kommunens yta men har ofta ett större geografiskt påverkans- eller influensområde. Som exempel kan nämnas föreslagen utbyggnad av Stenungsunds tätort, liksom tillkomsten av resecentrum vilket sannolikt genererar mer trafik på den mellankommunala kommunikationsstrukturen. Ett annat exempel kan gälla det gemensamma naturområdet Svartedalen, en tillgång för såväl boende i Stenungsund som i angränsande kommuner. I den mån konsekvenserna av översiktsplanens intentioner kan definieras för dessa åtgärder/områden, så redovisas detta under respektive ämnesområde nedan.

Alternativ

Översiktsplanen syftar till en långsiktigt hållbar utveckling. Eventuella alternativa utformningar av planen sett till detta syfte och rådande planeringsförutsättningar har succesivt prövats under planarbetets gång.

De delbeslut om inriktning som fattats gagnar miljöpåverkan i en positiv riktning. Därför har alternativa utformningar inte bedömts relevanta eller meningsfulla att beskriva. Endast ett nollalternativ har använts som jämförelse vid bedömningen av konsekvenserna av ett genomförande. Vad gäller konsekvensernas påverkan på miljömålen bedöms endast planförslagets genomförande.

Nollalternativet speglar den situation som kan uppstå om de redovisade åtgärderna eller verksamheterna inte kommer till utförande eller rekommenderade skyddsåtgärder eller hänsyn inte kommer att vidtas. Vägledande vid beskrivningen av nollalternativet har också varit kommunens utveckling under senare år.

Förutsättningarna för bebyggelseutvecklingen i Stenungsunds kommun styrs, förutom i kommande detaljplaner, av ett flertal befintliga och kommande regler/riktlinjer/tillstånd och så vidare. Inte minst gäller detta förhållningssättet till den kemiska industrin. Förutsättningarna för nollalternativet skiljer sig därmed inte väsentligt från förslaget till översiktsplan. Innebörden i nollalternativet tolkas dock översiktligt enligt följande:

- Utan de strategier och tydliga politiska ställningstaganden som föreslås i ny översiktsplan kommer sannolikt ny bebyggelse att tillkomma i mindre lämpliga lägen och därmed försvåra en hållbar utveckling. Jordbruksmark kan i större utsträckning komma att tas i anspråk och bebyggelse tillkomma utan tillgång till god kollektivtrafik. Likaså kan en ändamålsenlig utbyggnad inom föreslagna bebyggelseområden försvåras/hindras.
- Säkerställandet av god status för Västerhavet hanteras på övergripande nivå av Havs- och vattenmyndigheten, med krav på åtgärder knutna till berörda kommuner. Då målsättningens efterlevnad ställer krav på såväl mark- och vattenanvändning som omhändertagande av främst spillvatten respektive dagvatten ges något försämrade förutsättningar i nollalternativet. Detta gäller såväl befintlig bebyggelse som tillkommande.
- Spridd bebyggelse kan tillkomma såväl väster som öster om E6.
- Satsningar för förstärkning av transportinfrastruktur och kollektivtrafik, såväl på väg som järnväg kan försvåras och samordning av olika satsningar uteblir.
- För att främja en hållbar utveckling krävs en helhetssyn och strategier. Detta uteblir i nollalternativet vilket därmed ger något sämre förutsättningar att nå målet.

Tidshorisont och osäkerhet

Översiktsplanen har endast en vägledande roll för planerad utveckling. I ett föränderligt samhälle, där omvärlden och kommunexterna förhållanden påverkar kommunens möjligheter att vilja och kunna agera, är långsiktiga konsekvenser av specifika fysiska strategier vanskliga att på ett säkert sätt överblicka. Ny bebyggelse som kräver satsningar i ny infrastruktur istället en tillväxt som är beroende av människors fria val, speglar den osäkerhet vi hanterar. Inför en osäker framtid är det i hög grad befogat att beakta behovet av handlingsfrihet. En väl förberedd och aktiv uppföljning av översiktsplanens strategier kan möjliggöra lämpliga korrigeringar av den fysiska utvecklingen och därmed bidra till att mildra eventuella negativa miljöeffekter.

Förenlighet med 3:e kap. Miljöbalken

Miljöbalkens tredje kapitel innehåller Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden.

I plan- och bygglagen framgår det att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Vissa kategorier av områden ska, enligt miljöbalken, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden eller användning. I det fall de utpekats som riksintresse ska de skyddas mot sådana åtgärder.

Översiktsplanen har en övergripande och rådgivande karaktär. Den eventuella miljöpåverkan som kan förutses får närmare analyseras inför ett genomförande, och inom ramen för kommand behovsbedömning kopplat till detaljplanering samt vid prövning av förhandsbesked och bygglov.

Följande sakområden har bedömts bli berörda av ställningstaganden i översiktsplanen och därmed relevanta att redovisa:

- stora opåverkade mark- och vattenområden,
- ekologiskt särskilt känsliga områden,
- brukningsvärd jordbruksmark,
- skogsmark av betydelse för skogsnäringen,
- mark- och vattenområden av betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk,
- naturvärden,
- kulturvärden,
- områden av betydelse för friluftsliv och turism,
- värdefulla ämnen eller mineraler i mark och vatten,
- anläggningar för industriell produktion,
- energiproduktion och distribution,
- kommunikationer.

Stora orörda mark- och vattenområden

I kommunens sydöstra del ligger Svartedalen, ett större sammanhängande skogs- och vildmarksområde. Den välbevarade, åldriga naturskogen och orördheten inom ett så stort område som det här är fråga om har få motsvarigheter i Västsverige. Svartedalen kan också karaktäriseras som ”tyst” område av stor betydelse. I översiktsplanen föreslås endast åtgärder för utveckling av friluftslivet. De ska i huvudsak ske i områdets västra delar, kring Bohusleden, och på ett sätt så att riksintressets värden inte skadas.

Planen - Konsekvenser

Kommunen värderar tillgången till Svartedalen högt, inte minst såsom tyst och orört område av vildmarkskaraktär, och delar härigenom statens värdering att det är ett viktigt område att bevara, opåverkat av exploateringsingrepp. Ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms inte påtagligt påverka områdenas karaktär.

Dock bör försiktighet och hänsyn till skyddsvärdena iakttas vid åtgärder såsom uppförande av byggnader, iordningställande av stigar, skogstransportleder och så vidare.

Nollalternativet - Konsekvenser

Konsekvenserna skiljer sig inte nämnvärt från ett plangenomförande. Avsaknaden av en tydlig politisk inriktning mot ett hänsynsfullt förhållningssätt bedöms dock ge något sämre förutsättningar för att säkerställa områdets värden.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Inom kommunen finns ett flertal utpekade ekologiskt särskilt känsliga områden. De utgörs av havsmiljöer, sjöar, vattendrag, våt- och myrmarker, ängs- och betesmarker samt ädellövskogar. Områdena utmärks genom sin känslighet för påverkan då olämplig sådan kan medföra att värdefulla ekosystem slås ut.

I kommunens naturvårdsprogram redovisas områdena på en detaljerad nivå. I översiktsplanens del 1 redovisas områdena i de fall de sammanfaller med, eller gränsar till, föreslagna utbyggnadsområden eller andra åtgärder.

Planen - Konsekvenser

Översiktsplanen visar tydligt var det finns risk för påverkan på ekologiskt särskilt känsliga områden. Eventuella åtgärder som berör utpekade områden förutsätts prövas i detaljplan varvid det ska eftersträvas att eventuell betydande påverkan minimeras. Ett genomförande av översiktsplanens intentioner i ett övergripande perspektiv bedöms dock inte medföra skada på de utpekade känsliga miljöerna.

Nollalternativet - Konsekvenser

Eventuella åtgärder bedöms genom prövning i detaljplan, alternativt i förhandsbesked eller bygglov, kunna minimeras på motsvarande sätt som vid ett genomförande av översiktsplanens intentioner. Effekterna för miljön bedöms huvudsakligen bli av likartat slag som vid ett genomförande av översiktsplanen. Nollalternativet saknar dock den tydlighet som finns i översiktsplanens fördjupningar.

Brukningvärd jordbruksmark

Brukningvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Hushållningsregeln sammanfaller med ett av de nationella miljömålen, ”Ett rikt odlingslandskap” och formuleras på följande sätt: ”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks”.

Omkring 20% av markområdena i Stenungsunds kommun består av åker eller betesmarker. Jordbruket är småskaligt och de flesta gårdarna har en åkerareal mellan 5 – 10 hektar. Kommunens större sammanhängande jordbruksområden av betydelse ligger i dalgångarna från kusten inåt land vid Jörlanda/Kyrkebyn, Anråse åns dalgång, Lerån, utmed gamla väg E6 vid Ucklum och vid Jordhammar/Ödsmål.

Under senare år har antalet mjölkgårdar minskat, medan intresset för småbruk och att ha en mindre, hobbybaserad djurgård ökar. För många innebär möjligheten att bo mitt i ett levande kulturlandskap en viktig faktor för hög livskvalitet.

Planen - Konsekvenser

För att långsiktigt kunna säkra matproduktionen och bevarande av den

brukningsvärda jorden samt hålla marker öppna, förhindra igenväxning av kulturlandskapet och säkra jordbruksmarkens ekosystemtjänster behöver lantbruket ha förutsättningar att vara kvar och utvecklas.

Kommunens inställning generellt är att jordbruket som näring är viktig och det har i översiktsplanen tydligt lyfts upp som en viktig del av näringslivet. Kommunen påtalar även vikten av att bevara det öppna landskapet, en levande landsbygd och möjligheten för närproducerade livsmedel. Inanspråktagande av jordbruksmark bör därför undvikas.

I de fall nyexploatering ändå föreslås på brukningsvärd jordbruksmark, har kommunen i anslutning till respektive utbyggnadsområde beskrivit de väsentliga allmänintressen som ligger till grund för att ta marken i anspråk. I Stora Höga och Spekeröd handlar det om att komplettera befintlig bebyggelse och stärka befintlig tågstation samt förutsättningarna för befintlig service, medan det i Jörlanda handlar om att stärka förutsättningarna för en framtida tågstation. I Ucklum och Ödsmål är det viktigt att bebyggelsen tillkommer samordnat med förbättrade förutsättningar för busspendling.

Inanspråktagande av jordbruksmark bedöms vara begränsad i omfattning och föreslagna områden har stor betydelse för respektive samhälles utveckling. Det är ändå viktigt att i varje enskilt fall använda marken på ett effektivt sätt och säkerställa att driften av kringliggande lantbruk inte påverkas negativt. Detta görs framförallt i detaljplaneskedet.

För att underlätta fortsatt brukande av odlingsmarken rekommenderas i planen också en tillmötesgående inställning till sådan komplettering av bebyggelse eller anläggningar som gagnar fortsatt jordbruk och djurhållning. Ett sådant förhållningssätt kan på sikt stärka jordbrukens utveckling.

Sammantaget, och förutsatt att kommunens ställningstagande beaktas vid kommande detaljplaneläggning samt prövning av förhandsbesked och bygglov, bedöms påverkan på brukningsvärd jordbruksmark inte bli betydande.

Nollalternativet - Konsekvenser

Nollalternativet saknar den tydlighet som finns i översiktsplanens fördjupningar samt ett uttalat positivt förhållningssätt gentemot utveckling och kompletterande bebyggelse för befintliga jordbruk.

Skogsmark av betydelse för skogsnäringen

Skogsmarken med betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rationellt skogsbruk. Skogsmarken har också stor betydelse för rekreation och från naturvårdssynpunkt, som till exempel i Svartedalen. Skogsbruket regleras framför allt av skogsvårdslagen, miljöbalken och kulturmiljölagen.

Planen - Konsekvenser

Skogsmarken utgör cirka 40 % av kommunens yta. Huvuddelen av denna ligger i inlandet, öster om väg E6. I översiktsplanen föreslås i huvudsak exploatering väster om E6. Exploatering föreslås alltså i mycket begränsad omfattning i de områden där skogsbruk bedrivs.

Nollalternativet - Konsekvenser

Konsekvenserna av nollalternativet skiljer sig inte nämnvärt från översiktsplanens effekter.

Mark- och vattenområden av betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk

Mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Med yrkesfiske avses ett fiske som bedrivs på heltid eller som binäring, med alla typer av redskap och som utgör en väsentlig eller integrerad del av fiskarens försörjning. För sådan kan särskild yrkesfiskelicens beviljas. I Stenungsund bedrivs yrkesfiske efter ål med ryssjor. Fisket som näring har dock liten betydelse i kommunen.

Inga riksintressen för fisket finns redovisade inom kommunens kustvatten då tidigare riksintresse, grunda mjuka havsbottnar, upphävts av Havs- och vattenmyndigheten. Dessa områden har dock stor betydelse för fiskreproduktionen.

Planen - Konsekvenser

I översiktsplanen understryks vikten av att de högproduktiva grunda havsvikarna skyddas från åtgärder som kan skada produktionen i dessa. Skyddade riksintressen och Natura 2000-områden där god bevarandestatus

ska uppnås redovisas tydligt. Vissa grundområden utefter kusten, söder om bron till Stenungsön, redovisas i översiktsplanen som mycket värdefulla. Härutöver redovisas Jordhammarsviken och viken innanför Strandholmen i Ödsmål som särskilt värdefulla grundområden.

Småbåtshamnsutbyggnad, som i sig kan påverka marina bottenförhållanden, bör i första hand ske genom anslutning till befintliga hamnar som redan är exploaterade. All utbyggnad av småbåtshamnar förutsätts bli prövad i detaljplan och medför tillståndsplikt enligt miljöbalken. Bedömning av eventuell betydande miljöpåverkan för sådana åtgärder görs därför i ett senare skede av planprocessen.

Inom vissa vattendrag och vattenområden råder fredning av fisk (fredningsområden). Här gäller särskilda bestämmelser och förbudstider såsom exempelvis nätfiskeförbud. I översiktsplanen föreslås inga åtgärder som påverkar nämnda förhållanden.

I ett översiktligt perspektiv bedöms ett genomförande av översiktsplanen sammanvägda intentioner inte påtaglig skada yrkesfiske eller förhindra eventuell etablering av vattenbruk.

Nollalternativet - Konsekvenser

Nollalternativet saknar översiktsplanens tydlighet gällande hänsyn avseende riksintressen, Natura 2000-områden och andra skyddade vattenområden.

Naturvärden av betydelse från allmän synpunkt

Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt vad gäller sina naturvärden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Generellt gäller att kommunens Naturvårdsprogram 2016 redovisar den skyddsvärda natur som identifierats i kommunen. Naturvårdsprogrammet ska utgöra en kunskapsbas och fungera som underlag för kommande detaljplanering och prövningar av förhandsbesked och bygglov.

Riksintresse naturvård och Natura 2000-områden

Område av riksintresse för natur ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Områdena ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen ur ett

nationellt perspektiv. För områden som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 gäller dels EU-direktivet om bevarande av vilda fåglar, ”fågeldirektivet”, dels EU-direktivet om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, ”habitatdirektivet”. Härutöver gäller också högsta krav enligt miljö kvalitetsnorm för vatten. Tillstånd krävs enligt miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom sådana områden. Lagen ger dessutom begränsade möjligheter till undantag från tillståndsreglerna.

Följande områden pekas ut som riksintressen:

- *Bratteforsån och Stora Hällungen (NRO 14104)*
- *Stigfjorden–Halsefjorden (NRO 14111)*
- *Svartedalen och Anråsdalen (NRO 14121)*
- *Hakefjorden–Marstrandsfjorden–Sälöfjorden (NRO 14135)*
- I Stenungsunds kommun ingår följande fem områden i Natura 2000-nätverket och har således status som riksintresse:
  - Hakefjorden med strandområde (södra Stenungsundskusten).
  - Halsefjordens vattenområde norr om Stora Askerön, område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet och skyddsområde enligt fågeldirektivet. Här finns stora grunda havsvikar och sund, rev, ler- och sandbottnar, musselbankar.
  - Ranebolund, område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet. Här finns ädellövskogar med bok och ek.
  - Svartedalens naturskogar, område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet som ligger helt inom Svartedalen. Här finns västlig taiga, barrskogar, myr, sjöar och lövskog.
  - Svartedalen, särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet.

Inom utpekade Natura 2000-områden krävs tillstånd för all verksamhet eller åtgärder som kan innebära påverkan på områdena.

Planen - Konsekvenser

I översiktsplanen tangerar ett par av utbyggnadsförslagen något av de uppräknade riksintressena respektive Natura 2000-områdena. Detta beskrivs i översiktsplanens del 1, kapitlet Riksintressen, tillsammans med kommentar om på vilket sätt särskild hänsyn ska tas till riksintressets värden. För Ucklum och Svenshögen bör särskild hänsyn tas för att ingen

påverkan ska ske på vattenkvaliteten i Stora Hällungen. På Stora Askerön behöver utsläppen av närsalter till de grunda vattnen minska. För utveckling av friluftslivet i Svartedalen gäller att det i huvudsak ska ske i områdets västra delar, kring Bohusleden, och på ett sådant sätt att riksintressets värden inte skadas. Slutligen ska utbyggnadsområdena i södra delarna av Stenungsund, Stora Höga och Jörlanda, utformas på ett sätt som inte skadar riksintressets värden eller vattenkvaliteten i det grunda kustområdet. En del av dessa hänsyn bör utvecklas och preciseras i kommande detaljplaner.

Genomgången i del 1 av de hänsyn som bör tas gentemot angränsande riksintressen är tydligt. Förutsatt att den fortsatta planeringen beaktar dessa frågor så bedöms inget av förslagen i översiktsplanen påverka riksintresset negativt.

Nollalternativet - Konsekvenser

Nollalternativet saknar översiktsplanens tydlighet gällande hänsyn gentemot riksintresse naturvård och Natura 2000-områden.

Naturresevat

I Stenungsunds kommun finns tio naturresevat, bildade mellan 1968 och 2011. Inget av reservaten påverkas av föreslagna utbyggnadsområden eller infrastrukturåtgärder i översiktsplanen. Endast i Svartedalen sammanfaller naturresevatet med utvecklingsförslag. Förslagen bedöms innebära markanspråk som är förenliga med naturresevat, eftersom de är helt inriktade mot friluftsliv. Det är dock viktigt att sådana åtgärder görs i enlighet med reservatsföreskrifterna.

Planen - Konsekvenser

Ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms inte påverka kommunens naturresevat negativt.

Nollalternativet - Konsekvenser

Konsekvenserna av ett nollalternativ bedöms i stort bli de samma som vid ett genomförande av översiktsplanens intentioner.

Biotopskydd

Mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade arter eller som annars är särskilt skyddsvärda kan avsättas som biotopskyddsområden enligt miljöbalken. I kommunen finns fem sådana områden. Härutöver gäller generellt biotopskydd för alléer, källor med omgivande våtmarker och jordbrukslandskap, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar. Inom biotopskyddsområden får det inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön.

Planen - Konsekvenser

Inget av de biotopskyddade områdena berörs av åtgärder i översiktsplanen. Då biotopskyddet omfattar relativt begränsade områden bör skyddet även bevakas inom ramen för detaljplaneläggning och prövning av förhandsbesked respektive bygglovsprövning. Det är kommunens generella inställning att åtgärder som skadar biotopskyddade områden, växter och djur ska undvikas.

Nollalternativet - Konsekvenser

Ett genomförande av nollalternativet kan, med stöd av kommunens målsättning i naturvårdsprogrammet, förväntas ge likartade konsekvenser som ett genomförandet av översiktsplanen.

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd är en form av skydd som utfärdades 1975 enligt den tidi- gare gällande naturvårdslagen. Dessa förordnanden har ingen motsvarighet i miljöbalken. De ersätts successivt med andra skyddsformer men fram tills dess gäller de föreskrifter som utfärdades vid bildandet av respektive landskapsbildsskyddsområde. I kommunen finns två sådana områden:

- Jordhammar i Ödsmål - bevarande av bokskogsbestånd.
- Huveröd i Ucklum - bevarande av bokskogsbestånd.

Planen - Konsekvenser

Inget av ovanstående områden berörs av åtgärder i översiktsplanen och ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms inte påverka berörda landskapsbildsområden negativt.

Nollalternativet - Konsekvenser

Då tillstånd för eventuella åtgärder krävs bedöms konsekvenserna av ett nollalternativ bli huvudsakligen desamma som vid ett plangenomförande.

Strandskyddade områden

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det generella strandskyddet omfattar 100 meter på land och i vatten, räknat från strandlinjen. Längs större delen av Bohuskusten gäller dock utökat strandskydd om 300 meter.

För exploatering inom strandskyddat område krävs att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c §§ MB och att åtgärden inte kan lokaliseras utanför strandskyddat område. För de områden som i översiktsplanen pekas ut inom strandskydd behöver en sådan bedömning göras inom ramen för arbetet med detaljplan.

Planen - Konsekvenser

I planförslaget föreslås inte någon omfattande exploatering inom strandskyddat område. I det fall särskilda skäl befinner sig föreliggande för dispens eller undantag i detaljplan från rådande strandskydd, får detta prövas inom ramen för detaljplanering samt förhandsbesked eller bygglovsprövning.

Nollalternativet - Konsekvenser

Ett genomförande av nollalternativet bedöms ge likartade konsekvenser (prövning i ny eller ändrad detaljplan alternativt förhandsbesked och bygglov) som ett plangenomförande.

Kulturvärden av betydelse från allmän synpunkt

Kulturmiljön i en kommun kan enkelt uttryckas som kommuninvånarnas gemensamma historia såsom den avspeglas i landskapet och bebyggelsen. Det varierande landskapet i Stenungsunds kommun med kust och inland, jordbruksbebyggelse och skärgårdsbosättningar visar tydliga spår från en rik och skiftande historia i olika miljöer. För tätorten Stenungsunds del präglas kulturmiljön av den stora utbyggnaden för petrokemisk industri som tog sin början med Vattenfalls oljekraftverk vid mitten av 1950-talet. Industrisatsningen medförde omfattande bostadsbebyggelse och kraftig tillväxt och kommunen fick många inflyttade som saknade en naturlig

hemkänsla för sin bygd. För invånarna i Stenungsund är det särskilt viktigt att kulturmiljön tydliggörs för att ge en insikt och förståelse för historien och de kulturhistoriska värden kommunen rymmer.

Riksintresse

I Stenungsund finns två kulturmiljöer som är av riksintresse.

Anrås (KO 39) i Jörlanda socken. Odlingslandskap i kustbygd med bevarade drag i bebyggelse och landskap från tiden före laga skiftet, vilka tillsammans med fornlämningar och olika kommunikationssystem såsom vattenvägar, landsväg och järnväg speglar ett långt utvecklingsförlopp.

Ramsön (KO 40) i Jörlanda socken. Skärgårdsmiljö med känd bosättning sedan 1500-talet. Bebyggelse bland annat från 1700-talet och ett odlingslandskap präglad av det laga skiftet som visar hur man levtt och verkat på ett mindre strandställe genom att kombinera fiske och jordbruk.

Härutöver har kommunen i ett kulturminnesvårdsprogram från 1987 valt ut tretton kulturmiljöer som bedöms vara av kulturhistoriskt intresse. Generellt har kommunen ett positivt förhållningssätt vad gäller bevarande och synliggörande av viktiga och värdefulla kulturmiljöer. Inte minst för att Stenungsundsbor ges möjlighet att känna ”rötter” i sin hembygd. Slutgiltigt avgörs konsekvenserna i kommande detaljplanering eller vid prövning av bygglov.

Planen - Konsekvenser

Översiktsplanen föreslår inga åtgärder som berör Ramsön.

Ett av de utpekade områdena i Stora Höga ligger inom riksintresset för Anrås. Detaljplan är redan framtagen och avvägning mot riksintressena har gjorts inom ramen för detaljplaneprocessen.

Riksintressets sydöstra hörn korsas av Bohusbanan som också är av riksintresse. I samband med att den byggs ut behöver hänsyn tas till påverkan på kulturmiljön.

Ingen av de övriga delarna av riksintresset påverkas av förslagen i översiktsplanen. Kommunen gör bedömningen att påverkan på riksintresset för kulturmiljö i Anrås kan begränsas vid utbyggnaden av Bohusbanan. Att så sker avgörs slutligt inom ramen för kommande detaljplaner.

Nollalternativet - Konsekvenser

Då detaljplan kommer att krävas för samlad ny bebyggelse inom utpekade områden, bedöms konsekvenserna bli i stort desamma som vid ett

genomförande av föreslagen översiktsplan. Nollalternativet saknar översiktsplanens tydlighet gällande överlappande riksintressen och påverkan på kulturmiljön.

Områden av betydelse för friluftslivet sett ur allmän synpunkt

Områden med stora värden för friluftslivet på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter kan utpekas som riksintresse. I Stenungsunds kommun finns två sådana områden:

- Södra Bohusläns kust (FO 03). Södra Bohusläns kust från Lysekil till Nordre älvs mynning är ett utpräglad skärgårdslandskap med stor variation och av mycket olika karaktär. Här finns goda möjligheter till bad och båtliv, fritidsfiske samt strövtåg. Flera anordningar finns för turism och friluftsliv. I Stenungsund berörs kustområdet från Stenungsön i norr till kommungränsen i söder.
- Svartedalen (FO 10). Svartedalens friluftsområde är ett omväxlande skogs- och sjöområde mellan Anråse åns och Leråns dalgångar i väster och Göta älvs dalgång i öster. Tillgängligheten till och i området är god med flera vägar och stigar. Bohusleden passerar genom området och de många sjöarna inbjuder till bad och fritidsfiske. Området bjuder också på goda bär- och svampmarker.

Planen - Konsekvenser

I översiktsplanen föreslås ingen exploatering/åtgärd som berör Svartedalen eller inskränker allmänhetens nyttjande av berört kustområde söder om Stenungsön eller av de naturvärden och friluftsvärden som rymms inom områdena. Däremot föreslås åtgärder i och i anslutning till Svartedalen som syftar till en ökad tillgänglighet för friluftsliv och turism. Särskilt bör beaktas att åtgärder såsom anordnande av stigar sker på sådant sätt att områdets naturvärden inte skadas.

Inom ramen för Fördjupad strukturbild för kustzonen har kommunerna kommit överens om att skapa en tillgänglig och attraktiv skärgård och kustzon för närrekreation, friluftsliv och turism genom att verka för ett antal gemensamma målsättningar. Dessa förtydligas i översiktsplanen vilket ytterligare stärker riksintresset. Förutsatt att översiktsplanens intentioner beaktas vid eventuella åtgärder, bedöms dess genomförande inte komma i konflikt med rådande riksintressen.

Nollalternativet - Konsekvenser

Ett genomförande av nollalternativet bedöms få likartade konsekvenser som ett genomförande av planförslaget.

Värdefulla ämnen eller mineraler i mark och vatten

För att bedriva täktverksamhet krävs i normalfallet tillstånd som lämnas av länsstyrelsens Miljöprövningsdelegation. I de fall då täktverksamheten gäller berg eller grus som endast avses användas för markinnehavarens behov (husbehovstäkt) krävs endast en anmälan till kommunen.

Naturgrus

Naturgrus är en ändlig resurs som på vissa håll i landet håller på att ta slut. Inom kommunen pågår idag täktverksamhet inom ett antal områden. Generellt är det kommunens uppfattning att naturgrus så långt möjligt ska ersättas med krossat berg. Vidare är det kommunens uppfattning att stor restriktivitet måste iaktas vid beviljande av täkter, speciellt för naturgrus, som ligger i anslutning till sjön Hällungens tillrinningsområde.

Berg

Behovet av krossmaterial för byggnadsändamål i Stenungsund tillgodoses huvudsakligen genom befintlig bergtäkt i Stora Gategård. Inga nya bergtäkter föreslås i översiktsplanen.

Planen - Konsekvenser

Inga nya täkter föreslås i översiktsplanen och därmed bedöms ett genomförande av intentionerna i översiktsplanen inte medföra betydande miljöpåverkan genom skada på det allmänna intresset.

Nollalternativet - Konsekvenser

Nollalternativet innebär bland annat en avsaknad av ett tydligt kommunalt ställningstagande till täktverksamhet, vilket kan ge sämre förutsättningar att styra denna verksamhet.

Mark- och vattenområden särskilt lämpliga för industriell produktion

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för industriell produktion ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot nämnda åtgärder.

Stenungsund rymmer ett större område av riksintresse för industriell produktion. Stenungsunds kommun har i tidigare översiktsplaner gjort en avgränsning av området av riksintresse. Avgränsningen behålls oförändrad i denna översiktsplan.

Planen - Konsekvenser

Skyddszoner och störningszoner har förtydligats i översiktsplanen, vilket bedöms på ett tydligare sätt skydda riksintressets värden. Föreslaget nytt mot i Stripplekärr bedöms kunna stärka riksintressets värden. Ingen förändrad markanvändning föreslås som kan komma att påverka riksintresset negativt.

Nollalternativet - Konsekvenser

Nollalternativet skiljer sig inte nämnvärt från översiktsplanen i och med att riksintresset är utpekad i tidigare översiktsplan och gränser för skyddsområden har tagits fram i tidigare utredningar.

Mark- och vattenområden särskilt lämpliga för kommunikationer

Mark- och vattenområden särskilt lämpliga för kommunikationer ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Utpekade som riksintresse ska de skyddas mot nämnda åtgärder. Som riksintresse för kommunikation utpekade i Stenungsund följande:

- E6, med anslutande vägar till Wallhamn och till den kemiska industrin i Stenungsund.
- Bohusbanan, järnväg.
- Farleden genom Hakefjorden och vidare upp mot Uddevalla hamn.

Planförslaget innehåller förslag till förstärkt infrastruktur genom bland annat tillkomst av nya trafikplatser på väg E6 och dubbelspår längs

Bohusbanan. Då sådana förstärkningar förutsätts bli prövade i detaljplan och arbetsplan för väg, bedöms dessa styrinstrument enligt plan- och bygglagen var bäst lämpade för att pröva dessa åtgärder i transportinfrastrukturen.

Stenungsund är av betydelse ur ett nationellt, regionalt och lokalt perspektiv. Dock görs bedömningen att tillväxt, inte minst den som direkt kan knytas till befintlig kemisk industri och därmed sammanhängande verksamheter, förutsätter viktig komplettering av transportinfrastrukturen. I översiktsplanen utvecklas hur sådan lämpligen kan ske. Det är i nuläget inte möjligt att fullt avgöra i vad mån delar av kompletteringen kommer att leda till att fler objekt kommer att klassas som riksintresse. Kommunen avser att fortsätta dialogen med Trafikverket och GR (Göteborgsregionen) för att ytterligare belysa frågan som är av strategisk art för Stenungsund.

Farleden genom Hakefjorden är ett utpekat riksintresse vilket måste beaktas vid utbyggnad eller större förändringar av småbåtshamnar i anslutning till farleden. Till farleden knutna handelshamnar bedöms vara i behov av viss utökning vilket måste beaktas vid förändringar i dess omgivning. Behovet av hamnyta och kajplatser kan komma att förändras beroende på händelser i omvärlden liksom kontinuerligt utvecklingsarbete, inte minst inom det tekniska området, vilket talar för behovet av flexibilitet.

Planen - Konsekvenser

Europaväg E6

Föreslagen bebyggelsestruktur bygger på att huvuddelen av bebyggelseutvecklingen sker i befintliga samhällen väster om väg E6. Kompletteringar av E6 föreslås med nya eller utökade påfarter och trafikplatser. Framkomligheten på väg E6 förutsätts bibehållas. Miljökonsekvenserna av utbyggnad av nya trafikplatser och anslutningsvägar till E6 förutsätts redovisas i kommande detaljplaner och arbetsplan för väg.

Miljöpåverkan från ett genomförande av planförslaget bedöms kunna begränsas genom god planering och utformning och genom att ta hänsyn till natur- och kulturvärden samt den bebyggda miljön. Slutligt prövas detta inom ramen för detaljplaneläggning av aktuella åtgärder.

Bohusbanan

I översiktsplanen föreslås ytterligare ett spår på Bohusbanan från Göteborg till Uddevalla genom Stenungsund. Föreslagen sträckning är parallell med befintligt spår.

Kommunen är medveten om och införstådd med att, vid planering och prövning av tillstånd alternativt annan åtgärd, hänsyn ska tas så att framtida

utbyggnad av ytterligare spår inte försvåras eller förhindras. Om så sker bedöms viss miljöpåverkan erhållas, dock inte av betydande art.

Sjötransportvägar

Föreslagen ny fast förbindelse till Orust förutsätts utformas på sådant sätt att sjöfarten i farleden inte påverkas negativt. Detta får bevakas inom ramen för framtida detaljplanering, upprättande av arbetsplan för väg samt miljötillståndsprovning och vattendom.

Sammanfattningsvis bedöms ett genomförande av planförslagets intentioner kunna ske med viss påverkan på miljön. I fortsatt planering och annan provning, enligt plan- och bygglagen och andra lagar, bör syftet vara att i första hand eliminera påverkan och i andra hand att minimera skadan på miljön.

Nollalternativet - Konsekvenser

Konsekvenserna avseende negativ påverkan på riksintreset bedöms kunna begränsas till att inte bli av betydande art.

Mark- och vattenområden med betydelse för totalförsvaret

Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Riksintreset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen.

Inom Stenungsunds kommun finns inga sådana riksintressen eller intresseområden för totalförsvaret som kan redovisas öppet. Kommunen kan dock ha sådana områden som av sekretesskäl inte kan redovisas i översiktsplanen. Dessa områden kan framför allt påverkas av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Hela kommunens yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, tätort. Byggnadsobjekt som i höjd överstiger nämnda höjder ska samrådas om med Försvarsmakten så tidigt som möjligt under handlägningsprocessen. Övriga ärendet inom riksintresse för totalförsvaret som behöver remitteras till Försvarsmakten är vägar, järnvägar, järnvägsstationer eller liknande, ledningar/kablar samt alla ärenden som rör sjökablar i hav, insjöar och ärenden som rör tåktverksamhet. Kommunen ansvarar för det civila försvaret på lokal nivå. Kommunstyrelsen har

det övergripande ansvaret för att trygga en acceptabel försörjning för befolkningen och för samhällsviktig verksamhet under kris och krig.

Planen - Konsekvenser

Förutsatt att samråd om höga byggnadsobjekt/anläggningar sker med Länsstyrelsen och resultatet beaktas vid handläggningen av sådana, bedöms ett genomförande av översiktsplanens intentioner inte ge upphov till påtaglig skada på totalförsvarets verksamhet eller anläggningar.

Nollalternativet - Konsekvenser

Konsekvenserna vad gäller påverkan på totalförsvaret bedöms bli desamma som vid genomförandet av planförslagets intentioner.

Förenlighet med 4:e kap. miljöbalken

Miljöbalkens fjärde kapitel innehåller särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden.

Områden som i sin helhet är av riksintresse

I miljöbalken utpekas vissa områden, däribland kustområdet från Brofjorden i norr till Simpevarp i söder, som med hänsyn till dess natur- och kulturvärden i sin helhet är av riksintresse. I detta område ingår hela Stenungsunds kustområde. Här får inte uppföras ny enskild fritidshusbebyggelse annat än som komplettering till befintlig eller med anknytning till det rörliga friluftslivet. Exploateringsföretag och andra ingrepp får komma till stånd endast om det kan ske utan att värdena påtagligt skadas.

Bestämmelserna utgör dock inget hinder för utveckling av befintliga tätorter, det lokala näringslivet eller för anläggningar som behövs för totalförsvaret. I Stenungsund gäller detta inom en bred zon av kustområdet.

Inom vissa delar av riksintresseområdet ska särskilt beaktas turismens och friluftslivets värden.

Planen - Konsekvenser

Planen omfattar riksintressen för industriell produktion samt väg E6, riksintresse för kommunikation. De ingår också i ett område där friluftsliv och turism är ett riksintresse.

De förslag till utbyggnad och förändringar som föreslås i översiktsplanen syftar i samtliga fall till; utveckling av riksintresset industriell produktion med tillhörande hamnar som del av satsningarna på näringslivet, en befolkningstillväxt som är av vital betydelse för utvecklingen av just näringslivet och utvecklingen av kommunens tätorter. Hushållningsaspekterna bedöms därför sammantaget ha tillgodosetts i kommunens planering.

Nollalternativet - Konsekvenser

Om inte planförslaget genomförs/beaktas i kommande planering bedöms förutsättningarna att undvika påtaglig skada på natur- och kulturvärdena vara något sämre än vid ett genomförande av planförslaget.

Förenlighet med 5:e kap. miljöbalken

Miljöbalkens femte kapitel handlar om miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsförvaltning. Miljökvalitetsnormer (MKN) finns för utomhusluft, vatten, mussel- och fiskevatten samt omgivningsbuller. Normerna anger vilka föroreningsnivåer som miljön och människor kan antas utsättas för utan olägenhet av betydelse. De normer som behandlas här är utsläpp till luft, vatten och fiske- och musselvatten. Störningar i form av omgivningsbuller har kommenterats under rubriken Hälsa och säkerhet nedan.

Inom Göteborgsregionen, inklusive Orust och Uddevalla, har en Fördjupad strukturbild för kustzonen upprättats som hanterar en del av dessa frågor.

Utsläpp till luft

Miljökvalitetsnormer finns för kvävedioxid/kväveoxider, partiklar, marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Vissa normer är så kallade gränsvärdesnormer och i det fall dessa överskrids ska ett åtgärdsprogram upprättas. I andra fall är normerna att betrakta som målsättningsnormer vilka ska eftersträvas att uppnås fram till ett visst angivet datum.

De fastställda kvalitetskraven för aktuella ämnen bedöms inte överskridas i dagsläget inom Stenungsunds kommun. Halten av kvävedioxid och partiklar i luften har särskilt utretts. Då aktuella mätningar saknas innehåller bedömningen ett visst mått av osäkerhet.

Däremot riskerar pendlingsresor till och från Göteborg att bidra till ett överskridande av miljökvalitetsnormer inom Göteborgs stad.

Planen - Konsekvenser

Den föreslagna bebyggelsestrukturen med fler arbetsplatser, bättre underlag för kollektivtrafiken, tillkomsten av resecentrum i strategiskt läge och utbyggda gång- och cykelvägar förväntas sammantaget på sikt ge minskat bilberoende och därmed minskade utsläpp till luft. Miljökvalitetsnormerna bedöms därför inte heller i framtiden överskridas inom kommunen om planens intentioner genomförs. Utsläpp från industriverksamheten förutsätts regleras inom ramen för gällande och framtida miljötillstånd. Störningar i form av luftpåverkan liksom risker från befintliga verksamheter har utretts och av översiktsplanen framgår tydligt vilka skyddsavstånd som bedömts nödvändiga.

För att ett genomförande av översiktsplanen inte ska bidra till ökade utsläpp i centrala Göteborg, är det angeläget att den nya bebyggelse som föreslås på ett tydligt sätt kopplas till förbättrad kollektivtrafik för att inte bidra till

ökad bilpendling.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att luftkvaliteten inom kommunen på lång sikt inte kommer att försämrans genom ett förverkligande av planens intentioner.

Nollalternativet - Konsekvenser

Sannolikt ges något sämre förutsättningar för bevakning och eliminering av påverkan på luft i det fall ny översiktsplan inte läggs till grund för kommande planering och prövning av förhandsbesked samt bygglov.

Utsläpp till vatten

Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt har genom sin Vattendelegation beslutat om åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer för perioden 2016–2021. Syftet är att bibehålla eller förbättra vattenstatus i kommunens vattenförekomster. Detta innebär för kommunen, utöver krav på åtgärder, krav på en årlig rapportering hur åtgärdsprogrammet följs.

Grundvatten, ytvatten och kustvatten

Stenungsund har två grundvattenförekomster, Kamperöd och Ucklum. Båda uppvisar god kvantitativ status. Kamperöd har god kemisk status. Den kemiska statusen är inte god för grundvattenmagasinet i Ucklum på grund av bekämpningsmedel och det finns ett kvalitetskrav om att god kemisk status ska vara uppnådd till år 2027.

Sjöar och vattendrag

I Stenungsunds kommun finns tretton vattendrag och sjöar som räknas som vattenförekomster med fastställda miljökvalitetsnormer. Berörda vattendrag är Jörlandaån, Porsån, Anråse å, Rördalsån, Bäck från Svallesjön och Valevattnet, Lerån, Norumsån, Härrgusserödsån, Stenungeå, Grössbyån, Ödsmålsån och Bratteforsån. Både ytvattnets ekologiska och kemiska status har bedömts. Detta har gjorts utifrån förekomsten av miljögifter, främmande arter, övergödning, försurning och fysisk påverkan. Förenklat kan man beskriva tillståndet i ytvattnet i Stenungsund som att vattendrag och det öppna slättlandskapet är påverkade av övergödning, medan skogslandskapet delvis är drabbat av försurning. För att minska effekterna av försurningen och för att uppnå en bättre vattenkvalitet behövs fortsatt kalkning av sjöar och vattendrag, alternativt andra åtgärder som att exempelvis återföra aska till marken som kompensation för skogsbrukets uttag. Förekomsten av fysiska hinder och morfologiska förändringar finns i stort sett i samtliga

vattendrag i varierande grad. För att uppnå bättre kvalitet på ytvatten föreslås i översiktsplanen rekommendationer avseende förhållningssättet till bland annat hantering av dagvatten och spillvatten i känsliga områden. Rekommendationerna beaktas vid kommande detaljplanering och prövning av förhandsbesked och bygglov.

För Stora Hällungen som är kommunens ytvattentäkt finns skyddsföreskrifter med syftet att skydda sjön från föroreningar som på ett negativt sätt kan påverka dricksvattenkvaliteten och sjön. Arbete bör inledas för att undersöka utbredningen av vattenskyddsområdet.

Kustvatten

I Havs- och vattenmyndighetens regi pågår en kontinuerlig uppföljning av tillståndet i kustvattnet med förslag på olika kvalitetsfrämjande åtgärder. I Stenungsunds kommun finns fyra fjordar som räknas som vattenförekomster med fastställda miljökvalitetsnormer;

- Hake fjord
- Askeröfjorden
- Halsefjorden
- Havstensfjorden

Det huvudsakliga problemet för kustvattnet är övergödning. Kustvattnet utanför Stenungsund har idag inte god ekologisk status och har fått tidsfrist till år 2027 för att uppnå miljökvalitetsnormerna. För att uppnå bättre kvalitet på kustvattnet behöver läckaget av övergödande ämnen till havet minskas. Åtgärder som genomförs på land för att minska påverkan på vattendragen ger också minskad belastning på havet.

Planen - konsekvenser

I översiktsplanen redovisas, utöver förslag till mark- och vattenanvändning, även kommunens strategier vilka ligger till grund för förslaget. Av strategierna framgår kommunens förhållningssätt vad gäller hantering av föroreningar vilka påverkar såväl grundvatten som ytvatten och kustvatten. Förutsatt att dessa beaktas vid kommande detaljplanering och prövning av förhandsbesked och bygglov, och att Vattendelegationens åtgärdsprogram följs, bedöms ett genomförande av översiktsplanens intentioner verka för att fastställda miljökvalitetsnormer kan innehållas.

Det är bra om en samlad strategi kan formuleras för att hantera åtgärder som bidrar till att uppnå miljökvalitetsnormerna. Den mellankommunala kustplaneringen och den nya Fördjupade strukturbilden för kustzonen kan

eventuellt resultera i tydligare och gemensamma åtgärder för förbättrad vattenkvalitet.

Nollalternativet - konsekvenser

Då dels föreskrivna åtgärder och dels kommunens förhållningssätt ska beaktas vid planering och prövning av förhandsbesked och bygglov, bedöms konsekvenserna bli i huvudsak desamma som vid ett plangnomförande.

Fiske- och musselvatten

Två fjordar i kommunen har miljö kvalitetsnormer enligt fisk- och musselvattenförordningen. Halsefjorden och Havstensfjorden har, utöver fastställda miljö kvalitetsnormer, även miljö kvalitetsnormer enligt fisk- och musselvattenförordningen. Inte heller dessa normer uppnås, framför allt på grund av problem med övergödning.

Planen - Konsekvenser

I översiktsplanen föreslås inga åtgärder som kan försvåra uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna. Åtgärder på land föreslås i form av rekommendationer som instrument till detaljplanering, prövning av förhandsbesked och bygglov. Rekommendationer bör utföras så att kvaliteten på främst kustvattnet inte försämras.

Sammantaget bedöms ett genomförande av intentionerna i översiktsplanen inte motverka innehållet i fastställda miljö kvalitetsnormer.

Slutligt avgörs påverkan på miljö kvalitetsnormerna i kommande detaljplanering och prövning av förhandsbesked/bygglov.

Nollalternativet - Konsekvenser

Ett genomförande av nollalternativet bedöms ge likartade förutsättningar för uppnåendet av miljö konsekvensnormerna.

Miljöpåverkande verksamheter

I förordningen om miljö konsekvensbeskrivningar finns en lista över verksamheter som alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan och för vilka ska upprättas en miljö konsekvensbeskrivning.

Vidare framgår det av plan- och bygglagen att där uppräknade verksamheter och anläggningar i vissa fall kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Det kan på denna översiktliga plannivå inte uteslutas att verksamheter som berörs av nämnda lagrum, eller på annat sätt kommer att kräva

miljötillstånd, kan komma i fråga. Detta gäller såväl nyetableringar som åtgärder i befintlig bebyggelse. Om så blir fallet får åtgärden prövas inom ramen för detaljplanprövning och parallellt i behovsbedömning och eventuell miljöbedömning eller miljötillståndsprövning.

Planen - Konsekvenser

En utveckling i enlighet med översiktsplanens intentioner innebär sannolikt tillkomst/utbyggnad av befintliga verksamheter främst i Stenungsunds tätort. Av utförda utredningar avseende störningar och risker framgår de skyddsavstånd och därmed möjlig markanvändning som bör följas. Dessa har beaktats i översiktsplanen. Vidare föreslås i planen viss utbyggnad av transportinfrastrukturen såsom utbyggnad av Bohusbanan, leder för biltrafik och trafikplatser där farligt gods transporteras. Sådana åtgärder förutsätts bli prövade i detaljplan, arbetsplan eller järnvägsplan liksom i miljöbedömning och tillståndsprövning varvid miljöpåverkan beaktas så att sådan minimeras.

Ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms, förutsatt fortsatt bevakning och uppföljning, ge upphov till viss miljöpåverkan, dock inte av betydande art.

Nollalternativet - Konsekvenser

Ett genomförande av nollalternativet ger sannolikt sämre förutsättningar än planförslaget, då en medveten och organiserad satsning sannolikt riskerar att utebli.

Avstämning mot nationella och regionala miljömål

De 16 nationella miljömålen

Regeringen har beslutat om 16 övergripande nationella miljömål med tillhörande etappmål samt ett generationsmål. Miljömålen är en del i arbetet med hållbar utveckling. De tydliggör den ekologiska aspekten eller miljödimensionen i hållbar utveckling och behandlar vad som behöver uppnås för att vi som lever och verkar idag ska kunna lämna över en god miljö till nästa generation. De kan sägas beskriva det tillstånd för miljön som är hållbart på lång sikt. Västra Götalands län har, med utgångspunkt från de nationella målen, upprättat regionala mål som i vissa fall skiljer sig från de nationella. Såväl de nationella som relevanta delar av de regionala målen behandlas i huvudsak nedan. De miljömål som med tanke på planens art, omfattning och läge bedöms vara rimligt påverkbara är ”Begränsad klimatpåverkan”, ”Frisk luft”, ”Giftfri miljö”, ”Ingen övergödning”, ”Levande sjöar och vattendrag”, ”Grundvatten av god kvalitet”, ”Hav i balans samt levande kust och skärgård”, ”Myllrande våtmarker”, ”Levande skogar”, ”Ett rikt odlingslandskap”, ”God bebyggd miljö samt ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Konsekvenserna är inte mätbara. De har därför bedömts med utgångspunkt från sin verkan i riktning mot eller från en måluppfyllelse.

Generationsmålet

Nationellt mål

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”.

Planen - för/neutral/mot

Kommunen ställer sig bakom generationsmålet vars innebörd bland annat beaktats vid upprättande av översiktsplanen.

Begränsad klimatpåverkan

Nationellt mål

”Halterna av växthusgaser i atmosfären ska, i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar, stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppfyllas.

Regionalt mål

Tilläggs mål finns som fokuserar på ”en ekonomi oberoende av fossila bränslen”, ”minskade utsläpp av växthusgaser”, ”ökad andel förnybar energi” samt ”minskad klimatpåverkan från vår konsumtion”.

Delegationens bedömning

”Halterna av växthusgas ökar. Globala utsläpp behöver på sikt gå ner kring noll. Samhällsförändringar, teknikutveckling krävs liksom skärpta och nya nationella styrmedel”.

Utvecklingen för miljön är negativ. Målet kommer inte att nås till år 2020.

Planen - för/neutral/mot

All exploatering medför som regel en ökad belastning på främst luftmiljön. Koldioxid är idag den helt dominerande växthusgasen genom utsläpp från användningen av fossila bränslen för energiproduktion och transporter. En ökad andel förnybar energi liksom ett främjande av kollektiva transporter är viktiga faktorer för att begränsa klimatpåverkan. Vid utbyggnaden/ förstärkningen av transportinfrastruktur understryks vikten av, såsom en viktig strategisk fråga, att sådan kommer till stånd.

Föreslagen bebyggelse- och verksamhetsutveckling bedöms på kort sikt medföra en ökning av biltrafiken med därav följande belastning på miljön. På längre sikt bedöms dock belastningen på miljön kunna minska genom att tillgängligheten till allmänna kommunikationer som buss och tåg förbättras.

Planens strategi med tillväxt av såväl befolkning som näringsliv ger förbättrade förutsättningar för utökad lokal service. Detta torde sannolikt minska behovet av långa och frekventa bilresor i vardagen. Kommunens positiva förhållningssätt till vindbruk är ytterligare ett steg i rätt riktning.

Ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms på lång sikt kunna verka för en måluppfyllelse, men under en övergångsperiod motverka en sådan.

Frisk luft

Nationellt mål

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.”

Regionala mål

Regionala tilläggs mål fokuserar på ”minskade utsläpp av kväveoxider”, ”minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen”, ”minskade utsläpp av partiklar (PM 2.5)” samt ”minskade utsläpp av svaveldioxid”.

Delegationens bedömning

”Flera nya beslut förbättrar förutsättningarna att nå målet men fortsatta insatser behövs. Åtgärder krävs internationellt.”

Utvecklingen i miljön är positiv. Målet kommer inte att uppnås till år 2020.

Planen - för/neutral/mot

Miljömålet sammanhänger till stor del med det om klimatpåverkan. Viktiga faktorer rör utvecklingen inom transportsektorn, avseende såväl val av drivmedel som transporternas omfattning, samt hur klimatsmart energianvändning såväl inom det allmänna, näringslivet och det enskilda hushållet kan främjas.

Planens inriktning mot ökad andel resande med kollektiva transportmedel, liksom bättre förutsättningar för lokal service och brett utbud av boenden inom kommunens tätorter, bedöms på lång sikt verka i positiv riktning och därmed bidra till en måluppfyllelse. Denna är dock beroende av i vilken utsträckning som satsningar på kollektivtrafiken, såväl nationella satsningar som regionala och kommunala, kommer till utförande.

Gifrfri miljö

Nationellt mål

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystem är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna”.

Regionala mål

Regionala tilläggs mål finns som fokuserar på minskning av ”farliga ämnen”, ”minskad förekomst av växtskyddsmedel i ytvatten”, ”alla områden med mycket risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön ska åtgärdas” samt ”ökad ekologisk andel konsumtion i den offentliga sektorn”.

Delegationens bedömning

Vissa miljögifter minskar i miljön. Särskilt farliga ämnen har börjat begränsas i EU. Intresset ökar för att frivilligt ersätta farliga ämnen. Lagstiftning behöver i vissa fall utvecklas för att få giftfria kretslopp.

Planen - för/neutral/mot

Källan för utsläpp av farliga ämnen i Stenungsund är främst verksamheter knutna till den kemiska industrin. Denna bedrivs med miljötillstånd vari det bland annat förutsätts att spridningen av farliga ämnen regleras. All nytillkommande eller förändrad verksamhet som kräver miljötillstånd kommer att regleras i respektive miljötillstånd. Likaså förutsätts för sådana att dessa föregås av detaljplanprövning, behovsbedömning samt i förekommande fall miljöbedömning.

Ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms kunna verka för en måluppfyllelse. Dock bör risken för spridning av farliga ämnen bedömas/bevakas inom ramen för de behovsbedömningar som kommer att göras som en del i kommande detaljplaner med eventuella krav på miljöbedömning.

Ingen övergödning

Nationellt mål

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

Regionala mål

Regionala mål fokuserar på och konkretiserar ”minskade utsläpp av kväveoxider”, ”minskade utsläpp av ammoniak” samt ”minskad transport av näringsämnen i vattendrag”.

Delegationens bedömning

Belastningen av näringsämnen minskar men ännu påverkas stora delar av Sverige. Utsläppen av övergödande ämnen behöver minska ytterligare. Internationellt samarbete har stor betydelse.

Planen - för/neutral/mot

Ytterst beror övergödningen i vatten på näringsämnena fosfor och kväve vilket visar sig exempelvis i form av upprepade algblomningar, grumligare vatten och minskat antal arter. Likaså bidrar såväl jordbruk som skogsbruk

till övergödning, exempelvis när näringsämnen frigörs och läcker ut i vatten vid avverkningar och markbearbetning. Förutsatt att Västerhavets vattendelegations åtgärdsprogram, liksom i översiktsplanen föreskrivet förhållningssätt till hantering av spillvatten och dagvatten, beaktas bedöms ett genomförande av intentionerna i översiktsplanen verka för en måluppfyllelse på lång sikt.

Levande sjöar och vattendrag

Nationellt mål

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas”.

Regionala mål

Regionala tilläggs mål finns vari de nationella målen konkretiseras. År 2020 ska minst 50% av nationellt, särskilt värdefulla vatten med natur- och kulturmiljövärden som har skyddsbehov ha ett långsiktigt skydd. Vattenskyddsområden ska ha inrättats år 2020. Hela länet ska omfattas av vattenförsörjningsplan.

Delegationens bedömning

”Ingen tydlig riktning för utvecklingen i miljön. Det behövs mer skydd och restaurering av vattenmiljöer. Kulturmiljöer behöver beaktas mer vid åtgärder vid vatten. Mer uppföljning av åtgärder behövs. Målet kommer inte att kunna nås år 2020 med befintliga och beslutade åtgärder.”

Planen - för/neutral/mot

Av översiktsplanen framgår en rad rekommendationer inför kommande detaljplanering och prövning av bygglov, som syftar till att eliminera olämpliga utsläpp, såväl till havet som till sjöar och vattendrag. Det är också av vikt att detta beaktas inom ramen för jordbruksdrift. Om så sker bedöms ett genomförande av planens intentioner verka för en måluppfyllelse på lång sikt.

Grundvatten av god kvalitet

Nationellt mål

”Grundvatten ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

Regionala mål

Två regionala tilläggs mål finns; Skyddade grundvattentäkter. År 2020 ska alla kommunala och större enskilda dricksvattentäkter i länet ha inrättat vattenskyddsområden med aktuella skydds föreskrifter.

Säkrade dricksvattenresurser. År 2020 ska hela länet omfattas av vattenförsörjningsplanering.

Delegationens bedömning

Problem med grundvatten bör prioriteras. Takten med att skydda grundvattenresurser behöver öka. Åtgärder inom bland annat miljötillsyn, samhällsplanering och vattenförvaltning behöver förstärkas. Användningen av naturgrus måste minska.

Planen - för/neutral/mot

Konsekvenserna har redovisats under behandlingen av miljökonsekvensnormer. Genomförandet av översiktsplanens intentioner bedöms verka för en måluppfyllelse på lång sikt.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Nationellt mål

”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

Regionala mål

Ett antal tilläggs mål finns vari det nationella målet konkretiseras och kvantifieras. De fokuserar på ”beslutade blå översiktsplaner”, ”skydd av

marina områden”, ”bevarande av grunda marina ekosystem”, ”bevarande av fornlämningar under havsytan” samt ”minskad mängd marint skräp”.

Delegationens bedömning

Målet kommer inte att uppnås år 2020 med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder. Övergödning, miljögifter och delvis svaga fiskbestånd är de stora utmaningarna.

Beslutat åtgärdsprogram är viktigt för att på sikt nå målet. Utveckling av styrmedel återstår.

Planen - för/neutral/mot

I översiktsplanen har stor vikt lagts vid att ge goda förutsättningar för de värden som anges i målet, såväl det nationella som det regionala.

Förutsatt att Västerhavets vattendelegations åtgärdsprogram beaktas bedöms ett genomförande av intentionerna i översiktsplanen verka för en måluppfyllelse på lång sikt. Fördjupad strukturbild för kustzonen bör kunna samordna åtgärder och ytterligare bidra till måluppfyllelse.

Myllrande våtmarker

Nationellt mål

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden”.

Regionala mål

Tre regionala tilläggs mål finns vari det nationella målet konkretiseras. De fokuserar på ”en hållbar markanvändning vid våtmarker”, ”skydd av objekt i Myrmarksplanen” samt ”förbättrad hävd av våtmarkstyper med hög biologisk mångfald”.

Delegationens bedömning

”Utvecklingen i miljön är negativ. Målet kommer inte att nås år 2020. Negativa effekter av markavvattning, vattenreglering, klimatförändring, främmande arter och kvävedfall kvarstår.

Bevarandeåtgärder som skydd, skötsel och restaurering behöver öka liksom hänsyn i mark- och vattenanvändningen. Lagefterlevnad och vissa styrmedel behöver förbättras.

Planen - för/neutral/mot

Inom kommunen finns större höglänta myrområden öster om E6 och i Svartedalsområdet. Dessa berörs inte av föreslagen bebyggelseutveckling. Däremot sammanfaller ett mossområde i söder och ett myrområde i nordost med utpekade områden i vindkraftsplanen.

Beroende på i vilken utsträckning och på vilket sätt vindkraftsområdena kommer att tas i anspråk bedöms ett genomförande av planens intentioner till viss del motverka en måluppfyllelse.

Levande skogar

Nationellt mål

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Regionala mål

Två regionala tilläggs mål finns vilka utgör konkretiseringar av de nationella och fokuserar på en förstärkt biologisk mångfald samt skydd av kulturmiljövärden.

Delegationens bedömning

”Målet kommer inte att nås år 2020 men utvecklingen i miljön är positiv. Nuvarande miljöarbete måste öka genom bland annat fler åtgärder för att motverka habitatförlust och fragmentering. Arealen gammal skog och skyddad skog behöver också öka. Flera framåtsyftande åtgärder pågår dock.”

Planen - för/neutral/mot

Skogsmarken i kommunen återfinns i huvudsak öster om E6, där föreslagen bebyggelseutveckling i stort består av kompletteringar med service och bostäder i anslutning till befintliga samhällen, av sådan typ som idag saknas. Detta gäller inte minst bostäder anpassade till särskilda boendebeständigheter. Inom ramen för fortsatt skogsbruk förutsätts detta ske så att kulturmiljöerna inte skadas.

Planens intentioner bedöms kunna verka för en måluppfyllelse.

Ett rikt odlingslandskap

Nationellt mål

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas.”

Regionala mål

Regionala tilläggs mål finns och utgör konkretiseringar och kvantifieringar av det nationella målet.

Målen fokuserar på ”bevarande och skötsel av ängs- och hagmarker”, ”bevarande och skötsel av särskilt skyddsvärda naturtyper”, ”bevarande av åkermark”, ”ökad andel ekologisk produktion” samt ”kunskap om värdefulla kulturmiljöer på landsbygden”.

Delegationens bedömning

”Odlingslandskapet fortsätter att minska i omfattning. Målet kommer inte att nås för år 2020 och utvecklingen i miljön är negativ. Brist på betesdjur och igenväxande betesmarker ökar.”

Planen - för/neutral/mot

Föreslagen bebyggelseutveckling sker i huvudsak i, och i anslutning till, etablerade orter. Härutöver understryks vikten av ett så långt möjligt bibehållet öppet, småskaligt odlingslandskap och därmed förutsättningar för biologisk mångfald och lokal livsmedelsproduktion. Samtidigt pekas ett flertal bebyggelseområden ut på brukningsvärd jordbruksmark och inom områden som pekas ut som regionalt värdefulla odlingslandskap.

Beroende på i vilken utsträckning och på vilket sätt föreslagen bebyggelse kommer att genomföras bedöms ett genomförande av planens intentioner till viss del motverka en måluppfyllelse.

God bebyggd miljö

Nationellt mål

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam miljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och resurser främjas.”

Regionala mål

Ett antal regionala tilläggs mål finns vilka fokuserar på ”lätt att gå”, ”cykla och åka kollektivt”, ”att många åker kollektivt”, ”nära till naturen”, ”att synliggöra ekosystemtjänster i den fysiska planeringen”, ”att bevara tätortsnära skog och brukningsvärd jordbruksmark”, ”värna kulturhistoriska och arkitektoniska värden”, ”god ljudnivå”, ”minskad energianvändning i bostäder och lokaler ” samt ”att samhällen anpassas till klimatförändringarna”.

Delegationens bedömning

”Målet kommer ej att nås till år 2020. Utvecklingen är negativ i miljön. Dock finns i många kommuner en allt större helhetssyn på stadsutvecklingen och det satsas på bilfria transporter som kollektivtrafik, cykel- och gångtrafik. Byggnaders miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv beaktas i allt större utsträckning.”

Planen - för/neutral/mot

Målet är komplext och utvecklingen mot en hållbar bebyggelsestruktur är den största utmaningen enligt miljömålsdelegationen. Bättre kunskap behövs om exempelvis kulturvärden och hur dessa kan skyddas, och hur ny teknik kan ge oss mindre bullrande fordon och vägbanor och bättre energihushållning i hemmen. Men vi behöver ändra livsstil. Människors enskilda val och beslut får sammantaget stor effekt.

Satsningar på kollektivtrafik, kompletteringar av bostadsbeståndet som möjliggör ett kvarboende på orten och tillgång till vardagsnära service är delar av utvecklingen vilka sannolikt gagnar den goda miljön.

Kommunens rika utbud av naturupplevelser ska enligt kommunen synliggöras och göras tillgängligt för såväl Stenungsundsbor som tillresande. Likaså gäller detta värdefulla kulturmiljöer. I sig innebär det att dessa värden ges hög prioritet i planen. Hur väl kommunen lyckas leva upp till och genomföra åtgärder av såväl fysisk som ekonomisk och social karaktär kan till ringa del styras av översiktsplanen. Ett förverkligande av åtgärderna är samtidigt en förutsättning för att föreslagen utveckling ska gagna den byggda miljön.

Med tillgänglig kunskap bedöms ett genomförande av planens intentioner på sikt verka för ett uppnående av målet.

Ett rikt växt- och djurliv

Nationellt mål

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Regionala mål

Fyra regionala tilläggs mål finns vilka konkretiserar och kvantifierar det nationella målet. I de regionala målen fokuseras på ”ökat antal arter i vardagslandskapet”, ”god miljö för pollinerare”, ”ökad kunskap om skyddsvärda träd” samt ”ökad kunskap om främmande arter”.

Delegationens bedömning

”Målet kommer ej att nås till år 2020. Utvecklingen är negativ i miljön. Arter och naturtyper riskerar att försvinna och ekosystem utarmas. Styrmedel saknas eller tillämpas inte. Det krävs större hänsyn när resurser nyttjas och ökat skydd och bättre skötsel av naturmiljöer.”

Planen - för/neutral/mot

Viktiga faktorer som påverkar målet handlar om överutnyttjande av den biologiska mångfalden, oönskade förändringar i växt- och djurs livsmiljöer samt klimatförändringar i form av högre medeltemperatur och ändrade väderförhållanden. Enligt de planeringsriktningar som förs fram i planen ska olika åtgärder vidtas så att ingrepp och därmed påverkan på naturvärden så långt möjligt undviks.

Områden av riksintresse, naturreservat och Natura 2000-områden ska inte utsättas för åtgärder som kan skada värdena. Hur detta säkras får klarläggas inom ramen för kommande detaljplaner och områdesbestämmelser. Här utgör kommunens naturvårdsprogram en värdefull kunskapsbank till hjälp vid avvägningar mellan bevarandebestämmelserna och exempelvis planering för kommunens bostadsförsörjning.

I de fall som utpekade exploateringar sammanfaller med naturvärdesklassade områden krävs att hänsyn tas till de utpekade värdena för att ett genomförande av planens intentioner inte ska motverka en måluppfyllelse.

Hälsa och säkerhet

Miljö, hälsa och säkerhet är centrala begrepp i samhällsplaneringen och lyfts särskilt fram i plan- och bygglagen och miljöbalken. Olika miljö- och riskfaktorer kan direkt eller indirekt påverka enskilda människors hälsa och säkerhet liksom miljön som helhet.

Miljöer som kan vara särskilt känsliga för störningar och påverkan kan exempelvis vara:

- Bostadsbebyggelse utefter trafikerade vägar.
- Bostadsbebyggelse utefter farligt godsleder.
- Bostadsbebyggelse och anläggningar i närheten av riskabla industriverksamheter.
- Känsliga områden kring nuvarande och framtida vattentäkter.
- Särskilt känsliga och värdefulla natur- och kulturmiljöer.
- Lågt belägna områden känsliga för höga vattenstånd och översvämningar.
- Ras och skred.

Farligt gods

Landbaserade transporter (väg, järnväg)

Farligt gods transporteras i Stenungsund såväl på väg, järnväg som med fartyg. Trafikverket och länsstyrelsen har klassificerat väg E6 och väg 160 som primära vägar för transporter av farligt gods medan Industrivägen klassats som sekundär väg. Härutöver transporteras farligt gods på Hjälmarevägen samt väg 770 (del av).

Stora mängder farligt gods transporteras också via järnväg till och från Stenungsunds industrier. Huvuddelen sker på Bohusbanan söderut och passerar genom tätbebyggelse i centrala Stenungsund, Strandnorum, Stora Höga och Jörlanda. Merparten av rangeringen sker inom Borealis fabriksområde. Viss uppställning av järnvägsvagnar med farligt gods förekommer dock fortfarande även på annan plats.

Planen - konsekvenser

I översiktsplanen kan garantier inte ges för att en lokalisering av ny bebyggelse (bostäder, skolor och så vidare) inte sker på olämpligt avstånd från farligt godstransportvägarna. Att detta inte blir fallet får säkerställas i kommande detaljplaner och prövning av förhandsbesked och bygglov. Vid

bedömning av risker med farligt gods inom ramen för detaljplanering ska länsstyrelsens riskpolicy ”Riskhantering i detaljplaneprocessen” tillämpas vid planläggning av områden utmed vägar där farligt gods transporteras. Om så sker och resultatet beaktas, bedöms ett genomförande av översiktsplanens intentioner inte medföra säkerhetsrisk för människor.

Havsbaserade transporter

Farleden längs Hakefjorden, Askeröfjorden och Halsefjorden längs Stenungsund och Havstensfjorden vid Uddevalla är en av de mest trafikerade i landet. Via industrihamnarna transporteras stora mängder farligt gods.

Planen - konsekvenser

Risken för skador, knutna till sjöbaserade farligt godstransporter, är som störst i samband med lossning, lastning, grundstötning och kollision mellan fartyg och berör, förutom hamn- och industriområdena, främst bebyggelse på västra delen av Stenungsön. Här föreslås, i enlighet med översiktsplanens utpekade skyddsområden, ingen ny bebyggelse inom rekommenderade skyddszoner.

Inom ramen för utveckling av befintliga verksamheter pågår ett kontinuerligt arbete, i syfte att minimera riskerna knutna till hanteringen av farligt gods.

Förutsatt att angivna skyddszoner och restriktioner avseende markanvändning respekteras i kommande detaljplaner och prövning av förhandsbesked och bygglov, bedöms ett genomförande av planens intentioner inte innebära risker för människors hälsa och säkerhet. Härvid förutsätts att pågående arbete i syfte att minimera riskerna fortgår i takt med teknikutvecklingen.

Störningar från befintliga verksamheter

Kemisk industri tillkom under 1960-talet, då även tätorten Stenungsund utvecklades med bostäder, service och så vidare. Det då gällande förhållningssättet vad gäller risker och olägenheter medförde att avståndet mellan industrin och tillkomna bostäder, sett till dagens normer och lagstiftning, är relativt kort. Detta uppmärksammas i översiktsplanen med utpekade skyddsområden samt störningsområden som styr lokalisering av nya bostäder samt övriga verksamheter.

Industrin lyder under särskild tillståndslagstiftning genom ständiga krav på

förbättrad säkerhet och minskade utsläpp. Detta har medfört att successiva ombyggnader och förbättringar i industrins processer resulterat i minskade utsläpp. Detta har i sin tur bidragit till att exempelvis lukt och utsläpp till omgivningen minskat.

Ett flertal utredningar och riskbedömningar har under senare år tagits fram. Resultatet har inneburit ett klarläggande vad gäller behövligt avstånd mellan industrin och bostäder. Likaså har klarlagts på vilket minsta avstånd från industrin som handel och annan besöks- eller personalintensiv verksamhet kan tillåtas få tillkomma.

Se i övrigt under avsnittet miljöstörande verksamheter.

Planen - konsekvenser

I planen ryms viss möjlighet till expansion av befintlig verksamhet. Erforderlig skyddszon för bostäder har införts på fördjupningskartan över Stenungsunds tätort.

I senaste uppdaterade säkerhetsstudien har beaktats; förändrade förutsättningar beträffande bland annat trafiken av gasfartyg på Askeröfjorden, ändrade transportvolymerna av farligt gods på järnväg och väg samt tillkomst av nya lagringstankar och utrustning på Borealis kracker, avvecklingen av Borealis Polyeten högtrycksfabrik, avvecklingen av Stenungsunds kommuns gasolhantering samt viss utökning av bostäder i södra delen av Stenungsunds centrala delar. I utredningen görs bedömningen att riskerna för allmänheten är rimliga i jämförelse med andra samhällsrisker som vi normalt utsätts för. Nivån på de samlade riskerna kommer fortsatt att vara på gränsen till vad som anses vara tolerabelt. Man bör därför vara restriktiv med att öka riskerna runt de olika riskobjekten (industri och transporter). Detta gäller både förändringar som innebär signifikant ökad risk i riskobjekten och ökad risk i skadeobjekten, exempelvis ökad personaltäthet i närområdena till riskobjekten.

Kommunens ambition är att vidta sådana åtgärder som förhindrar förtätning med bostäder inom redan planlagda och bebyggda områden som ligger inom riskzonerna. Översiktsplanen är tydlig med vilka riskzoner som gäller och ett genomförande av översiktsplanens intentioner bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan avseende risker för människors säkerhet.

Buller (väg, järnväg, flyg, industri)

De mest betydande källorna till bullerstörningar i kommunen är storindustrin samt bil- och järnvägstrafiken. Därutöver förekommer störande buller från annan industri, fartygstrafik, bergtäkter och vindkraftverk.

I Stenungsund är det utöver störningar från industrin främst utmed järnväg, E6, vägarna 160, 650 och 770 samt utmed genomfartsvägen i Stenungsund som bullernivåerna är höga.

Planen - konsekvenser

Översiktsplanen uppmärksammar vikten av att, inom ramen för detaljplanering och prövning av förhandsbesked och bygglov, klarlägga bullersituationen med beaktande av förväntad ökning av trafiken.

Förutsatt att så sker och att riktvärdena för buller respekteras, bedöms ett genomförande av översiktsplanen inte medföra risker för människors hälsa.

Extremt väder, översvämningsrisk och erosion

Förändrat klimat med stigande havsyttnivå, intensiv nederbörd och översvämning av vattendrag kan innebära både akut och långsiktig betydande miljöpåverkan på mark, byggnader, vägar och ledningar. Viktiga samhällsfunktioner kan komma att ta skada. Vid planering är det därför av stor vikt att förändringarna vid extremt väder beaktas så att samhällena blir robusta.

Planen - konsekvenser

Översiktsplanen uppmärksammar områden där risken för översvämning är betydande och där åtgärder behöver vidtas. Inom ramen för nytt planprogram för Stenungsunds centrum har åtgärder för att minska översvämningsriskerna utretts.

För hela kommunen har arbetet precis inletts med att ta fram en klimatanpassningsplan. Det är av stor vikt att ett sådant arbete fortskrider och mynnar ut i tydliga åtgärder gällande framförallt hantering av risk för översvämning, erosion, ras och skred, samt att klimatanpassningsplanen får status som tematiskt tillägg till denna översiktsplan.

Först när klimatanpassningsplanen är färdigställd kan en bedömning göras av risk för människors hälsa på grund av ett förändrat klimat.

Ras och skred

Inom Stenungsunds kommun är utbredningen av jordlager med förutsättningar för skred relativt omfattande. Ärr från historiska jordskred finns i tämligen stor omfattning inom kommunen. I den översiktliga stabilitetsutredning för bebyggda områden i Stenungsunds kommun som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) genomförde år 2014, bedömdes stabilitetsförhållandena som otillfredsställande eller otillräckligt utredda inom sju av åtta undersökta områden.

Planen - konsekvenser

Översiktsplanen beskriver risken för ras och skred i anslutning till respektive utbyggnadsområde och lyfter fram de områden där markens stabilitet kan orsaka svårigheter vid kommande planläggning eller bygglovgivning. En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klarläggas och en utredning av klimatförändringarnas konsekvenser för risk för ras och skred, bör tas fram för att förtydliga bilden.

Förutsatt att risken beaktas bedöms ett genomförande av översiktsplanen inte medföra risker för människors hälsa.

SOCIALA & EKONOMISKA KONSEKVENSER

Sociala konsekvenser

Social hållbarhet enligt Vision 2035 - Stenungsund är ett tryggt, inkluderande och stabilt samhälle där invånarnas behov tillgodoses, oavsett kön och inkomst. En socialt hållbar utveckling främjas av det livslånga lärandet, en trygg uppväxt, ökat arbetsdeltagande, att du får åldras med livskvalitet samt att du har goda levnadsvanor. Vi har livet i fokus i Stenungsund. Invånarna i kommunen har en god hälsa fysiskt, psykiskt och socialt. Genom demokrati och delaktighet ges möjlighet för Stenungsundsborna att skapa förutsättningar för ett gott liv.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och motståndskraftigt.

Oavsett behov och förutsättningar ska alla ges en möjlighet till en livsmiljö där de kan utvecklas, tillgodogöra sig kunskap och ha förutsättningar för en god hälsa. Människors behov och rörelsemönster måste därför tas hänsyn till i stadsstrukturen och det gör vi genom att arbeta med integration, trygghet, tillgänglighet, jämställdhet, folkhälsa, livskvalitet, kultur, mångfald med mera. Det övergripande målet för Sveriges nationella folkhälsopolitik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa på lika villkor för hela befolkningen och att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation.

Nationella folkhälsopolitikens målområden är i linje med Agenda 2030. De uppmärksammar att hälsoskillnaderna är en utmaning för samhället som helhet utifrån perspektivet hållbar utveckling och utifrån ett effektivt nyttjande av allmänna resurser. Ett samhälles välfärd och hållbarhet har direkt samband med folkhälsan och hur den är fördelad. Främjande och förebyggande insatser för en god och jämlik folkhälsa är en integrerad del i agendans alla delar och en förutsättning för en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling.

Agenda 2030 förenar ett stort antal etablerade principer och perspektiv som är centrala för folkhälsoarbetet såsom mänskliga rättigheter och jämställdhet, liksom specifika gruppers förutsättningar. Rätten till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa är en mänsklig rättighet. En ökad jämlikhet i hälsa och livsvillkor är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle.

Bland målen kan, till stöd för den fysiska planeringen, särskilt lyftas fram

”det tidiga livets villkor, ”inkomster och försörjningsmöjligheter”, ”boende och närmiljö”, ”levnadsvanor” och ”kontroll, inflytande och delaktighet”.

Nedan beskrivs översiktligt och resonerande hur planen jämfört med nollalternativet, bedöms bidra till att ovannämnda mål kan uppfyllas. Målen har härvid konkretiserats i ett antal grundläggande mänskliga behov och kvaliteter.

Boende och service

Tillgången till en bostad i god miljö liksom egen försörjning är en basal förutsättning för fysiskt och mentalt välbefinnande. Dagens situation i Stenungsund vad gäller behovet av bostäder har tillsammans med kommunens långsiktiga mål legat till grund för bostadsförsörjningsprogrammet för perioden 2017 - 2020. Kommunens mål utgår från Göteborgsregionens antagna måldokument ”Hållbar utveckling” och innebär vad gäller tillväxtmål för Stenungsund en årlig befolkningsökning på cirka 1%. Mark för bebyggelseutveckling med inriktning på bostäder redovisas i översiktsplanen med en sammanlagd potential som väl motsvarar erforderlig mark för uppfyllande av målet i bostadsförsörjningsprogrammet. Bebyggelseutveckling föreslås ske såväl i tätorten Stenungsund som i etablerade, mindre tätorter där befolkningsökning gagnar strävan att erbjuda goda kollektivtrafikförbindelser och lokal service. I översiktsplanen lyfts också den levande landsbygden fram som en viktig resurs, inte minst inför en ovisst framtid. Tillgången på produktiv mark, sett i främst ett långsiktigt, robust perspektiv, måste främjas och tillkomsten av nya boende, knutna till jordbruket, därför bejakas. Till grund för översiktsplanen ligger också den av kommunfullmäktige 2014 antagna Vision 2035 med sina två inriktningar, ”attraktivt och välkomnande” samt ”ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling”. Prognostiserad befolkningsförändring 2015 - 2020 visar att antalet personer i åldrarna 20–24 och 65–74 minskar medan antalet personer i åldrarna 45–64 och 75–84 ökar kraftigt.

Som mål för bostadsbyggandet under perioden fram till 2020 anges i bostadsförsörjningsprogrammet att minst en tredjedel av tillkommande bostäder bör utgöras av hyresrätter. Härutöver är ambitionen att en tredjedel vardera av det totala bostadsbyggandet bör vara bostadsrätter respektive småhus. Kommunen har även som mål att det i varje tätort ska finnas ett brett utbud av bostäder, avseende såväl hustyp som upplåtelseform, vilket möjliggör ett kvarboende på orten vid skiftande behov av bostad. Detta gagnar den upplevda tryggheten.

Sammantaget ger anslaget i översiktsplanen jämfört med nollalternativet

goda förutsättningar för ett brett och varierat bostadsutbud som kan attrahera människor med olika boendeönskemål avseende bostadstyper och upplåtelseformer, men främst ett varierat utbud av boende- och närmiljökvantiteter till gagn för Stenungsunds attraktionskraft och sociala liv.

Arbete och försörjning

Arbete och försörjning är basalt för människors livskvalitet. Arbetslöshet har såväl direkt som indirekt stor påverkan på den enskildes fysiska och mentala hälsa och barns uppväxtvillkor. Avsaknad av arbete bidrar i hög grad till ökad ohälsa. Kommunens ambition som framgår av Vision 2035 handlar inte minst om att, utifrån befintlig situation och ett gott företagsklimat, verka för ett ökat och breddat företagande. Intentionen i planen att stärka de allmänna kommunikationerna ökar tillgängligheten till en regional arbetsmarknad liksom till eftergymnasiala studier i regionen vilket bland annat bedöms gagna företagande med ökad tillgång till och bredd på arbetstillfällen.

Utvecklingen inom näringslivet i kombination med satsningar inom bostadsbyggandet förväntas ge fler människor, inte minst ungdomar och utrikes födda, förutsättningar för att bli ekonomiskt självförsörjande och ekonomiskt oberoende. Detta gagnar det sociala och ekonomiska välbefinnandet såväl på individnivå som familjenivå och ökar förutsättningarna för en välfungerande integration. Tillgången till arbete leder i sin tur sannolikt till en förstärkt kommunalekonomi och därmed förutsättningar för en utbyggnad av kommunal och kommersiell service.

Sammantaget bedöms genomförandet av intentionerna i översiktsplanen, jämfört med nollalternativet, ge goda och förbättrade förutsättningar för ett enklare och bättre vardagsliv för Stenungsundsbor idag och i framtiden.

Livsmiljö

Sociala aspekter på den fysiska miljön handlar främst om hur samhällets uppbyggnad och funktion påverkar förutsättningarna för att vardagen ska fungera bra och att "vardagen ska gå ihop". Strukturer som präglas av närhet mellan människor, närhet till kommunikationer, tillgänglighet till service, gröna områden och platser för fritidsaktiviteter och möten har bevisligen en positiv inverkan på vår allmänna trivsel och välbefinnande.

Översiktsplanens intentioner handlar i stort om att förstärka befolkningsunderlaget i samtliga etablerade orter så att förutsättningarna för service och fritid på det lokala planet främjas. Likaså understryks

vikten av satsningar på såväl buss som järnväg och trygga, säkra gång- och cykelvägar.

För ungdomar och många äldre utgör närheten till kollektivtrafik, service och naturområden en extra viktig faktor för möjligheterna att röra sig, att uppleva livet mellan husen. Förutsättningarna för att transportera sig är också i hög grad avgörande för hur möjligheterna till utbildning på annan ort kan utnyttjas. Det är en ödesfråga för kommunen i strävan att kunna erbjuda kvalificerad arbetskraft på hemmaplan.

Översiktsplanens grundstruktur tar sin utgångspunkt i Göteborgsregionens strukturbild. Enligt denna ska bebyggelseutvecklingen ske i, och i anslutning till, befintliga tätorter vilka ligger i anslutning till starka kollektivtrafikstråk. Således föreslås i planen en utveckling dels i Stenungsunds tätort men också i övriga etablerade samhällen. Då bebyggelsekompletteringarna förutsätts bli av sådant slag att utbudet av bostäder breddas, möjliggörs ett kvarboende i den invanda miljön. Härigenom gagnas eventuella flyttkedjor. En utbyggd närservice underlättar vardagslivet för många samtidigt som det kan innebära färre resor med egen bil.

Det goda vardagslivet är för många av oss så betydelsefullt att det förtjänar närmare eftertanke inför kommande planeringsinsatser. Exempelvis bör de offentliga rummen göras tillgängliga för alla i samhället.

Sammantaget bedöms ett konsekvent genomförande av översiktsplanens intentioner kunna ge påtagliga positiva effekter i ett socialt perspektiv.

Delaktighet och inflytande i samhället

Möjligheterna att påverka förutsättningarna för människors delaktighet och inflytande i samhället genom fysisk planering är begränsade och handlar i flertalet fall om hur processerna enligt plan- och bygglagen bedrivs. I Stenungsund är medborgardeltagande en viktig del i planprocessen. Inför starten av arbetet med ny översiktsplan har politikerna bedömt det angeläget att fånga upp medborgares syn på den framtida utvecklingen av kommunen. Under våren 2016 fördes därför bred dialog med såväl öppna möten som uppsökande verksamhet. Vid flertalet av dessa tillfällen har representanter för den politiska beredningen för miljö och fysisk planering medverkat liksom representanter för kommunens olika verksamheter med delansvar i arbetet med ny översiktsplan. Likaså har medborgares syn på vad som är viktigt och sådant som kan förbättras införskaffats genom en webbenkät.

Resultatet av dialogen har kommunicerats till medborgarna via kommunens hemsida. Hela dialogen har sammanställts i särskild rapport

som finns tillgänglig på kommunen. Resultatet har i huvudsak beaktats i översiktsplanen. Kommunen bedömer, med gjorda och planerade aktiviteter, att översiktsplanen blir hanterad på ett sätt som gagnar människors möjlighet till delaktighet och inflytande.

Fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet i olika former gagnar bevisligen en god folkhälsa. I Stenungsund är tillgången på områden för en aktiv fritid mycket god och utbudet är brett. Här kan nämnas den omedelbara närheten till kust och hav med allt vad det erbjuder i form av fritidsaktiviteter. Naturreservatet Svartedalen erbjuder likaså landbundna möjligheter till såväl ”tysta” områden som möjlighet till promenader, fiske och andra aktiviteter. En av målsättningarna i översiktsplanen är att förbättra och tydliggöra tillgängligheten till naturgivna aktivitetsområden genom utbyggnad av gång- och cykelvägnätet. Samtidigt innebär förtätningen av orterna ett bättre underlag och tillgänglighet till utbyggnad av idrottsanläggningar och service och mer stimulerande och trygga promenader och cykelturer. Nya skolor ska utformas så att det finns utrymme för lekar och sportaktiviteter med tillgänglighet för spontanlekar efter skoltid på skolans offentliga ytor. Förskolor bör, där det så är möjligt, lokaliseras med närhet till naturområden vilka rymmer goda förutsättningar för barns kreativitet i lek och i övrigt.

Sammantaget bedöms ett genomförande av planens intentioner ge positiva effekter för människors möjlighet till fysisk aktivitet av olika slag.

Trygghet, tillgänglighet, möten

Trygghet spänner över ett brett fält med många dimensioner, alltifrån tillit mellan människor till att utan rädsla kunna röra sig i de offentliga rummen. De offentliga rummen ska vara tillgängliga för alla i samhället. Verksamheter ska lokaliseras för att främja integration och bidra till att mötesplatser uppstår. Naturområden och kulturminnen ska bevaras så att kultur- och naturupplevelser kommer alla till del. I översiktsplanen redovisas bebyggelsekompletteringar främst i anslutning till befintliga orter och tätort. Här finns möjlighet att ”bygga bort” otrygga miljöer genom fler boende och verksamma, på sådant sätt att offentliga miljöer också på ett naturligt sätt befolkas, vilket är positivt i ett trygghetsperspektiv. Att planera för en ökad befolkning, fler arbetstillfällen, ökad service och bättre tillgänglighet till områden och lokaler för rekreation, fritidssysselsättning och möten ger goda förutsättningar för att kunna hantera trygghetsfrågor på ett bra sätt.

Sammantaget bedöms ett genomförande av översiktsplanens intentioner kunna ge positiva effekter i ett socialt perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Beskrivningen/bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna är förenad med stor osäkerhet. Det beror främst på att kommunen, i de fall man inte äger marken, inte kan garantera ett genomförande av upprättade detaljplaner. På samma sätt ges möjligheter och begränsningar för privata markägare. I många fall äger kommunen inte heller frågan att styra utbyggnaden av erforderliga nya infrastrukturprojekt, vilka är en vital framgångsfaktor för tillväxt.

Konsekvenserna bedöms nedan utifrån ett övergripande samhällsekonomiskt resonemang. Det tar i mångt och mycket tar sitt avstamp i teorierna kring den nya ekonomiska geografin där fokus ligger på befolkning och bostadsmarknad, näringsliv och arbetsmarknad samt regional samverkan och tillväxt.

Regional samverkan, tillväxt

Samverkan på regional nivå, med ett flertal samarbetspartners, är idag utvecklad i Göteborgsregionens kommunalförbunds regi. Samtliga ingående kommuner har enats om hur utvecklingen i stort ska ske inom ramen för gemensamma mål och en strukturbild. Den regionala utvecklingsstrategin utgör en viktig grundpelare i översiktsplanen där tillväxt är en framgångsfaktor.

Ett antal mellankommunala frågor behandlas inom ramen för samarbete över kommungränsen. De kommuner som berörs är Uddevalla, Orust, Tjörn, Kungälv och Lilla Edet. Det handlar om transportinfrastruktur, gasledning, vattenförsörjning och Svartedalens naturreservat och tillika Natura 2000-område. I samtliga fall avser kommunen att fortsätta samarbetet. Genom denna regionala och mellankommunala samverkan bedöms bästa sammantagna ekonomiska utfall erhållas på såväl regional som kommunal nivå. Definierade investeringar för förbättrade kommunikationer bedöms huvudsakligen vara en fråga av nationell art.

Befolkning och bostadsmarknad

Översiktsplanen är till stora delar en tillväxtfrämjande plan. Dock understryks vikten av en balanserad bostadsproduktion vilket tydliggörs inte minst i kommunens förslag till bostadsförsörjningsplan, där tillväxtmålet sätts till cirka 1 % per år fram till år 2020. Stenungsund ska kunna erbjuda ett brett utbud av bostäder med varierande kvaliteter som tätortsboende med närhet till det mesta, lugn, lantlig idyll, historiska kultturupplevelser och tillgång på varierande natur liksom förutsättningar

för olika fritidsaktiviteter. Samtidigt ska det, enligt kommunens ambition i översiktsplanen, finnas en planreserv som kan möta efterfrågan på mark för verksamheter.

Tätorten föreslås kunna kompletteras med bebyggelse som kan stärka dess stadsmässighet genom tillskott av intressanta miljöer vilka i sin tur kan attrahera strategisk kompetens till gagn för näringslivet och ekonomisk hållbarhet. Härutöver är ambitionen i bostadsförsörjningsplanen, som komplement till översiktsplanen, att ny bebyggelse i orterna bör vara av sådan art att den svarar mot konstaterade behov. Om så sker bedöms möjligheten till kvarboende på orten vid skiftande behov av bostad kunna förbättras. Genom nyproduktion som möjliggör byte av bostad underlättas sannolikt rörligheten på bostadsmarknaden.

Näringsliv och arbetsmarknad

Förutsättningarna för ett utvecklat näringsliv i kommunen samt tillgången till en utökad arbetsmarknadsregion är intimt sammankopplad med tillgängliga kommunikationer, såväl enskilda som allmänna. Detta gäller såväl lokalt som regionalt. Här framstår kontakterna med Göteborg som särskilt viktiga. I översiktsplanen finns utpekade infrastrukturesatsningar som syftar till att stärka såväl i kommunen befintligt näringsliv med specialinriktningar, som förutsättningarna och intresset för nyetablering. Incitament såsom bättre möjligheter till eftergymnasial utbildning, ökad tillgänglighet till allmänna kommunikationer på kort och lång sikt och ökat utbud av attraktiva boendemiljöer bedöms kunna bidra till en positiv utveckling av Stenungsund, inte minst ur ekonomisk synvinkel. Härutöver öppnar en utveckling inom besöksnäringen för kreativ företagsamhet inom ett brett branschregister.

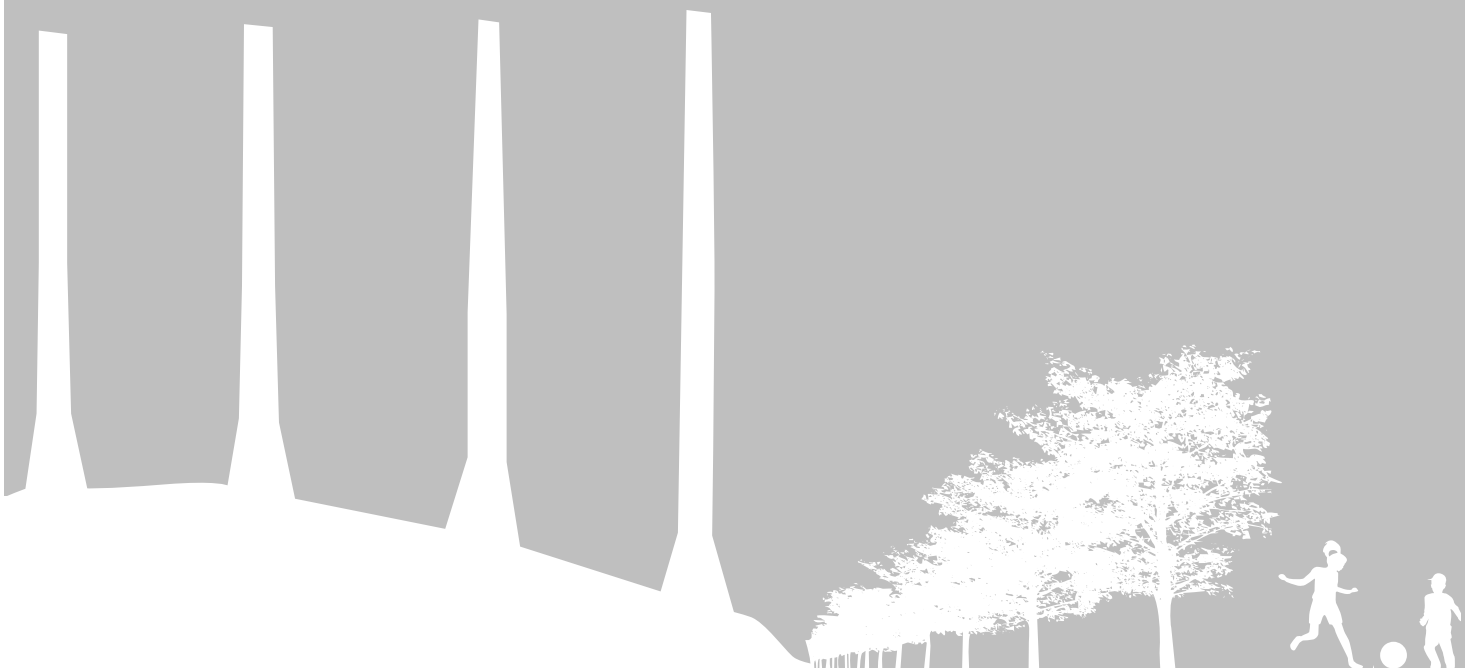
Sammantaget bedöms ett genomförande av översiktsplanens intentioner och bostadsförsörjningsprogram kunna bidra till en, för såväl nya arbetstagare som för kommunen, positiv ekonomisk effekt.

Transportinfrastruktur

Stenungsund ingår i Västra Götalandsregionen och utgör där en viktig aktör, inte minst vad gäller tillgången till befintlig riksintressant industri. Idag saknas högre utbildningsmöjligheter i kommunen vilket gör att tillgången till goda pendlingsmöjligheter är av vital betydelse. Kommunen ser positivt på eventuella lokaliseringar av utbildningsinstanser såsom högskola, universitet (filial) och så vidare.

SAMMANVÄGDA KONSEKVENSER

Sammanvägda konsekvenser

Utifrån miljösynpunkt synes ett genomförande av intentionerna i planen, kunna ske med viss miljöpåverkan. Dock bedöms denna inte vara betydande. Det finns tydliga styrdokument och underlag som behandlar värdefulla naturmiljöer, risk från den kemiska industrin, hänsyn till riksintressen mm. Slutligt avgörande sker främst i kommande detaljplaner med eventuella miljöbedömningar, men också vid miljötillståndsprövning och vid prövning av bygglov och förhandsbesked. Härvid förutsätts att miljöpåverkan minimeras. Det som är mest angeläget att komplettera översiktsplanen med är en klimatanpassningsplan som gör viktiga avvägningar gällande risk för översvämning, erosion, ras och skred.

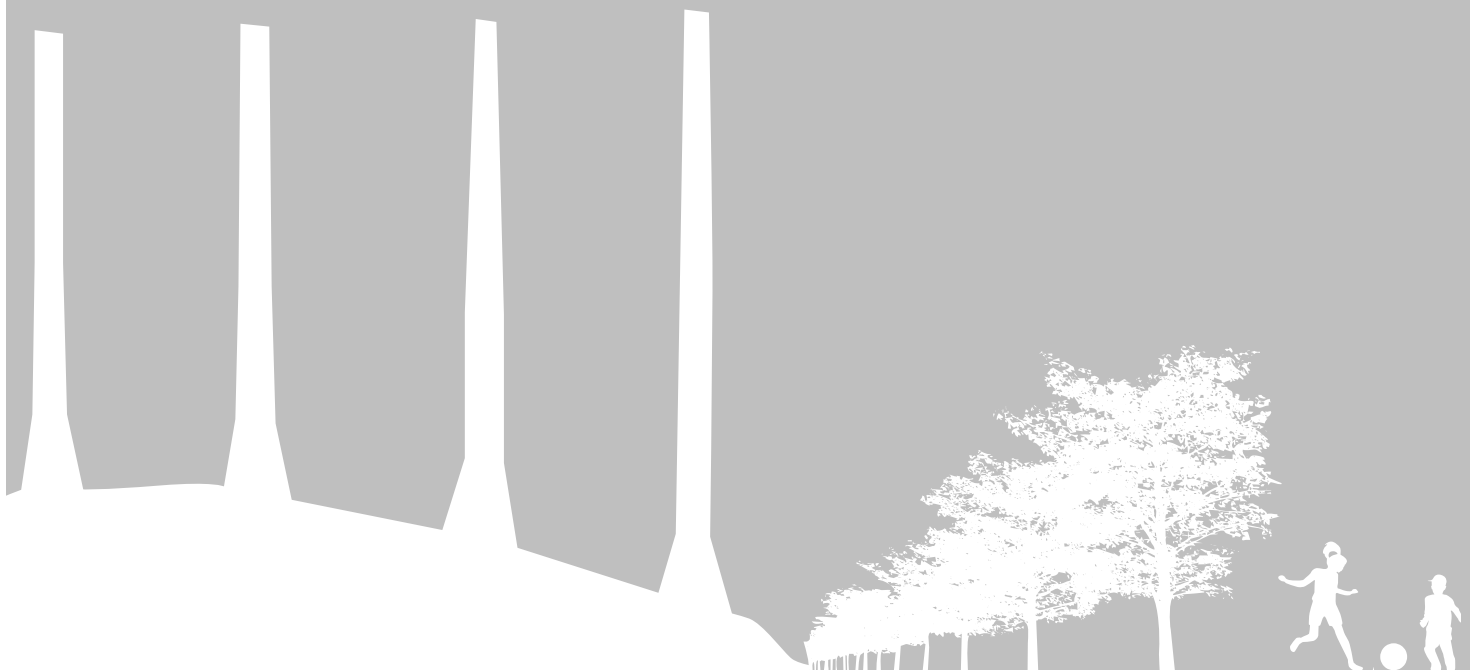
Vad gäller de sociala konsekvenserna av ett plangenomförande är dessa huvudsakligen av positiv karaktär. Möjlighet för nyinflyttning och att bo kvar i sitt område skapas med ett breddat utbud av bostäder och förbättrad service i orterna. Antal arbetstillfällen kan även öka, såväl inom kommunen som i arbetsmarknadsregionen, genom förbättrade allmänna kommunikationer som är av avgörande betydelse för Stenungsunds fortsatta utveckling och tillväxt.

De samhällsekonomiska konsekvenserna är vanskliga att bedöma. Ett utvecklat näringsliv förväntas ge fler arbetstillfällen. Å ena sidan ger fler Stenungsundsbor ett ökat skatteunderlag och ökat utrymme för utbyggnad av kommunal service. Å andra sidan är satsningarna i övergripande infrastruktur förenade med stora kostnader vilka endast till viss del kan belasta Stenungsundsborna.

Ett genomförande av intentionerna i översiktsplanen ger sammantaget och sammanvägt övervägande positiva konsekvenser. Förslaget verkar, enligt kommunens bedömning, således för en hållbar utveckling av Stenungsund, såväl lokalt som regionalt.

UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING

Uppföljning och övervakning

Översiktsplanens påverkan ska följas upp av kommunen i kommande skeden. Uppföljningen föreslås ske med hjälp av indikatorer och genom kvalitativ utvärdering. Rapporten Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering framtagen av Boverket (Rapport 2015:44) kan inarbetas i uppföljningen. Nedan presenteras förslag på hur påverkan kan följas upp i kommande skeden.

Riksintressen

Påverkan i samband med utveckling av bebyggelsen i södra delarna av Stenungsund, Stora Höga, Jörlanda och Stora Askerön bör följas upp så att de utformas på ett sätt som inte skadar riksintressets värden eller vattenkvaliteten i det grunda kustområdet.

Hälsa och säkerhet

Kommunen ska utreda risker i samband med bebyggelseutveckling så att människors hälsa eller miljön inte utsätts för risker eller stora påfrestningar. Det gäller exempelvis att utreda buller vid tätortsutveckling, riskfrågor kopplat till utveckling i närheten av leder för farligt gods, riskfrågor kopplat till exploatering av angränsande miljöstörande verksamheter, exploatering som berör potentiellt förorenade områden samt områden utpekade med risk för erosion, skred, ras och översvämning.

Lokalisering och utformning av bebyggelse, infrastruktur och allmänna platser ska förebygga att människor och egendom drabbas av olyckor.

Åtgärder inom skyddsområdet runt den kemiska industrin i Stenungsund ska följas upp.

Klimatanpassning

Kommunen ska, vid planering och exploatering längs kusten samt längs sjöar och vattendrag, följa upp att åtgärder vidtas för att undvika risker kopplade till ett förändrat klimat och översvämningsrisk. Detta är i synnerhet viktigt i samband med utveckling av Stenungsunds centrum.

Kommunen ska följa upp att tillgången på grönytor för klimatreglerande effekter är tillräcklig. En funktionell grönstruktur ska prioriteras efter dess potential att bidra med värden och tjänster för människan och för ekosystemet som helhet.

Intill sjöar och vattendrag eller i låglänta områden måste risken för översvämningar analyseras mer i detalj. I skredbenägna områden måste hänsyn tas till detta.

Miljökvalitetsnormer

Kommunen ska utreda, säkerställa och följa upp att dagvattenhanteringen i utbyggnadsområden och områden som förtätas är tillfredställande, så att vattenmiljöer inte påverkas negativt och att miljökvalitetsnormer inte försämras.

Kommunen behöver följa upp hantering av MKN för de havsområden, sjöar och vattendrag som idag inte uppnår god status.

Naturmiljö

Kommunen ska vid planläggning och i samband med exploatering följa upp påverkan på naturmiljöer. Utredningar ska genomföras för att avgöra påverkan på, samt minska konsekvenserna av, planerna på värdefulla naturmiljöer samt specifika arter.

Kommunen ska utreda, säkerställa och följa upp att en god tillgång samt tillgänglighet till rekreationsområden finns för boende och besökare.

Bebyggelseutveckling

Det är viktigt att kommunen följer upp sitt genomförande och prioriterar bebyggelseutvecklingen i utpekade orter, kombinerat med ett säkerställande av en hållbar och effektiv kollektivtrafik samt en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet mellan nya och befintliga områden.

Kommunen ska följa upp ianspråktagandet av jordbruksmarken och se till att tillgången på brukbar mark långsiktigt tryggas. Kommunen ska följa upp att tillgången och tillgängligheten till grönytor för barn och unga är tillräcklig. Kommunen ska följa upp huruvida översiktsplanens genomförande minskar segregationen utifrån socioekonomiska faktorer samt att alla inne- och utemiljöer utformas och gestaltas så att de främjar jämställdhet, trygghet, hälsa, tillgänglighet, kultur och social sammanhållning. Kommunen ska följa upp hur översiktsplanens genomförande bidrar till en större variation i utbudet av bostäder, för att alla ska ha likvärdig tillgång till bostad och boendemiljö av god kvalitet.

Transporter

Kommunen bör följa upp hur användningen av olika trafikslag utvecklas. För att öka andelen hållbara transporter, och i synnerhet kollektivtrafik med tåg och buss, i relation till bilburna och fossilberoende transporter behöver en övervakning av utvecklingen ske löpande för att se om åtgärder ger önskat resultat.

